

**MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
AGRONOMICKÁ FAKULTA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BRNO 2016

IVANA KREJČOVÁ

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Agronomická fakulta

**Vývoj produkce a mezinárodního obchodu
v rámci komoditní vertikály
réva vinná – víno v ČR**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Vojtěch Tamáš, Ph.D.

Vypracoval:

Ivana Krejčová

Brno 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci

Vývoj produkce a zahraničního obchodu v rámci komoditní vertikály réva vinná – víno v ČR

vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se zaplatit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 27. 4. 2016

Podpis: .....

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce Ing. Vojtěchu Tamášovi, Ph.D., za veškerou podporu a pomoc, cenné rady a připomínky, za odborné vedení práce i za podporu a trpělivost při jejím vytváření.

Mé poděkování patří rovněž mým nejbližším a rodině, kteří mě v době vysokoškolského studia a při zpracování bakalářské práce podporovali.

Abstrakt

KREJČOVÁ, I., *Vývoj produkce a mezinárodního obchodu v rámci komoditní vertikály réva vinná - víno v ČR*. Mendelova univerzita v Brně, 2016. Bakalářská práce

Bakalářská práce je zaměřena na mezinárodní obchod s vínem. Na jedné straně jsou porovnávány země, které vína do České republiky dováží a na druhé země, do kterých Česká republika svoji produkci vyváží. Práce vymezuje obecný rámec a charakteristiky agrobiznisu a autonomních nástrojů, které agrobiznis ovlivňují. Teoretická východiska jsou využita v analytické části práce. Zkoumaná komoditní vertikála réva vinná je analyzována ve světovém, evropské i národním měřítku. Jsou porovnávána statistická data mezinárodního obchodu s vínem u nejvýznamnějších dovozců a vývozců vína.

Klíčová slova: Agrobiznis, mezinárodní obchod, komoditní vertikála réva vinná, autonomní nástroje, dovoz, vývoz

Abstract

KREJČOVÁ, I., *The Development of Production and International Trade within The Commodity Chain of Grapevine - Wine in The Czech Republic*

Bachelor's thesis is focused on international wine market. There is comparisons of both countries that import the wine into the Czech Republic and the ones to which the Czech Republic imports its production. Thesis defines general scope and characteristics of agribusiness and autonomous tools affecting agribusiness. Theoretical resources are utilized in analytical section of this thesis. Researched commodity chain of grapevine is analyzed in global/worldwide, European and national scale. There are compared the results of the international wine trade in major importers and exporters of wine.

Key words: Agribusiness, international market, commodity chain of grapevine, autonomous tools, import, export

1	ÚVOD	7
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	8
2.1	Cíl práce.....	8
2.2	Metodika.....	8
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
3.1	Agrobyznys.....	10
3.1.1	<i>Zemědělství v prostředí agrobyznysu</i>	13
3.1.2	<i>Komoditní vertikály agrobyznysu</i>	14
3.1.3	<i>Struktura odvětví</i>	15
3.2	Zahraníčněobchodní politika	17
3.2.1	<i>Autonomní nástroje</i>	18
3.2.2	<i>Smluvní nástroje</i>	21
3.2.3	<i>Mezinárodní obchodní organizace</i>	23
3.2.4	<i>Liberalizace a agrární trhy</i>	24
3.3	Komoditní vertikála réva vinná	25
3.3.1	<i>Faktory pro výrobu vína</i>	28
4	ANALYTICKÁ ČÁST	33
4.1	Charakteristika hlavních světových produkčních center	33
4.2	Charakteristika vinařských oblastí v ČR.....	36
4.3	Analýza nabídky révy vinné v ČR.....	38
4.4	Analýza nabídky vína v ČR	43
4.4.1	<i>Zahraníční obchod s vínem</i>	44
4.4.2	<i>Podíl vývozu a dovozu vína</i>	55
5	ZÁVĚR	59
6	LITERATURA	63
7	SEZNAM OBRÁZKŮ	67
8	SEZNAM TABULEK	68
9	SEZNAM GRAFŮ	69
10	SEZNAM ZKRATEK	71
11	SEZNAM PŘÍLOH	72

1 Úvod

„České vinařství se svou minulostí řadí mezi zajímavé milníky dějin České země. Provází naši historii spolehlivě a je důkazem o vzdělanosti jeho zakladatelů a tvůrců až do dnešních dnů. Ač zaujímá poměrně malou viničnou rozlohu, pyšní se mnoha unikáty. O jeho rozkvět se zasloužil podle legend a historických pramenů rozdílné spolehlivosti sám král Karel IV. Motivy českého vinařství lze nalézt na mnoha kulturních památkách v Praze. Pokud se v zemi dařilo vinohradům a pokud dávaly bohatou úrodu, ze které se připravovalo skvělé víno, dařilo se dobře i lidem. Se snižováním ploch vinic ubývalo i lidí, kteří se vinohradnictvím zabývali. Vinice bývaly nahrazovány jinými zemědělskými kulturami. Dá se říci, že obnova vinohradnictví v Československé republice začala po II. světové válce. Vinařství jako takové však bylo zbaveno svého původního významu. Vynikající plochy lokalit byly schovány do vinařského průmyslu. Ten produkoval dostatek vína, které však mělo stejnou kvalitu. I přesto se vinice podařilo obnovovat. Koncem 20. století nastal pro české vinařství další zlom. Vinařství musí od té doby neustále bojovat s konkurencí zvýhodněných dovozových vín.“ (DOLEŽAL, 1999)

Se vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 došlo k tomu, že trh s vínem je v rámci Společné zemědělské politiky EU regulován. Regulace se týká jak rozšiřování nových vinic, tak i ochrany trhu proti dovozu nekvalitních vín ze třetích zemí do EU. Nárůst produkce vína a vinných produktů ze třetích zemí je kromě příznivých klimatických podmínek způsoben i levou pracovní silou. Levná pracovní síla je využívána na počátku při pěstování révy vinné a následně i při jejím zpracování.

Aby mohlo české vinařství a vinohradnictví obstát v konkurenci zahraničních pěstitelů a výrobců vína, musí se zaměřit především na kvalitu vína. Fungování obchodu s vínem v České republice je tématem této bakalářské práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit změny v rámci komoditní vertikály réva vinná - víno v ČR, vyhodnotit možnosti a předpoklady konkurenceschopnosti vybraných článků zapojených do zkoumané komunitní vertikály a vymežit významná produkční a spotřebitelská centra v ČR.

Pro naplnění hlavního cíle byly stanoveny následující dílčí cíle:

- obecná charakteristika a rozbor světového obchodu s vínem a porovnání dat ve vztahu k ČR,
- identifikace nejvýznamnějších produkčních center v ČR,
- charakteristika vinařství v ČR, typy vinic, změny jejich vývoje během sledovaného období 2006 – 2015,
- komoditní a teritoriální rozbor zahraničního obchodu ČR s vínem.

2.2 Metodika

Z hlediska metodického je práce zpracovaná následujícím způsobem:

Vypracování jak teoretické, tak praktické části předcházelo důkladné studium příslušné odborné literatury a shromažďování dat. Na základě nových poznatků a informací byla následně zpracována rešerše zemědělství v prostředí agrobiznisu.

Získaná data jsou využita při charakteristice ekonomických souvislostí formování komoditních vertikál v prostředí agrobiznisu. Následuje konkrétní charakteristika komoditní vertikály réva vinná. Analytická část v úvodu popisuje stav a rozložení vinic v České republice. Na tato zjištění navazuje obchod s vínem v ČR z pohledu dovozu a vývozu a podíl vývozu a dovozu vína u nejvýznamnějších států z pohledu ČR. V závěru analytické části jsou porovnána data týkající se produkce vína v ČR v porovnání se světovými producenty vína.

V bakalářské práci byla využita celá škála způsobů práce s daty. V začátcích práce to bylo shromažďování dat, následovalo třídění, zpracování, analýza a vyhodnocení. Data byla pořízena za určitý časový úsek a byla provedena analýza změn, ke kterým ve sledovaném období došlo, a v závěru práce byly zjištěné výsledky vyhodnoceny.

Pro práci byla využita sekundární data, čerpaná především z odborné literatury. V analytické části práce byla využita internetová data, poskytovaná Českým statistickým úřadem, Ministerstvem zemědělství České republiky, Svazem vinařů České republiky, Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským.

3 Literární rešerše

3.1 Agrobiznys

Podle ekonomů Davise a Goldberga (1957) je agrobiznys definován jako „...všechny činnosti související s výrobou a distribucí zemědělských výrobků, výrobní činnosti v zemědělských podnicích, skladováním, zpracováním a distribucí zemědělských komodit a finálních výrobků.“(TAMÁŠ, 2013)

Historie agrobiznysu sahá do dávné minulosti. Již ve staré Mezopotámii můžeme najít zmínky o tom, jak lidé obdělávali půdu, chovali domestikovaná zvířata, byli schopni skladovat suroviny mimo sezónu a obchodovali se zemědělskými komoditami. Tento drobný obchod byl základním kamenem pro pozdější trh, který byl založen na zvyšování poptávky po surovinách. To všechno položilo základ vyspělé civilizaci. Z uvedeného vyplývá, že agrobiznys zahrnuje procesy a činnosti, které souvisejí se zemědělstvím. (TAMÁŠ, 2013)

V dnešním agrobiznysu můžeme najít spoustu složitostí, přesto zůstává jedním z klíčových sektorů, na kterém závisí zachování určitého stupně životní úrovně a existence moderní společnosti.

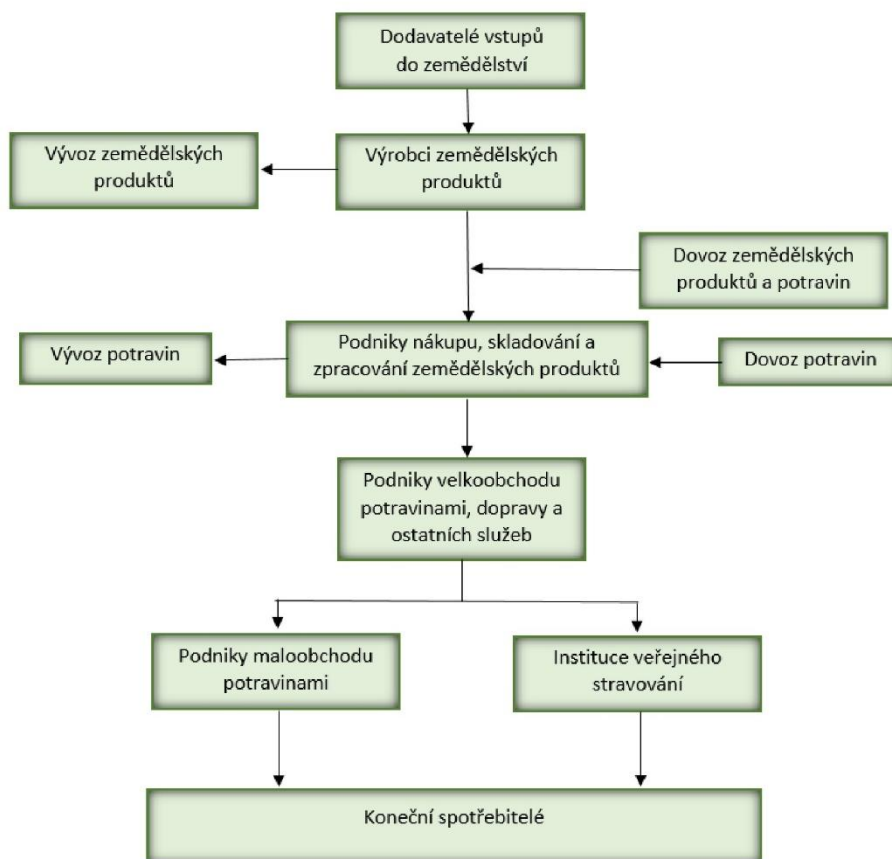
Agrobiznys jako takový bývá často spojován se zemědělskými podniky. Ve skutečnosti zahrnuje mnohem širší rozsah vazeb. Klasické pojetí agrobiznysu zahrnuje veškerou obchodní činnost, kterou lze spojit se zemědělstvím. Dalšími činnostmi, kterými je agrobiznys charakterizován, jsou činnosti podniků zajišťujících vstupy, skladování, marketing, oba typy obchodu, a to jak maloobchod, tak i velkoobchod a mnoho dalších.(TAMÁŠ, 2013)

Agrobiznys je možné přirovnat k řetězci odvětví, která se přímo nebo nepřímo podílejí na výrobě, dopravě, obchodu s potravinami apod. Agrobiznys zahrnuje odvětví jako krmivářský průmysl, zemědělskou prvovýrobu, potravinářský obchod a veřejné stravování, potravinářství a další zpracovatelský průmysl a služby pro zemědělství a potravinářství, do nichž patří například nákup, školství, aplikovaný výzkum, zásobování atp. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Podle Godlberga (1998) je možno podle výše uvedené charakteristiky říci, že zhruba 50 % schopného obyvatelstva z celého světa pracuje, 50 % je možno přiřadit k světovým aktivům a více než 50 % tvoří celkové světové spotřebitelské výdaje. Je

vidět, že v celkových údajích se promítají odstupňované zájmy i koncept agrobyznysu v rozvojových a rozvinutých zemích. Z uvedeného vyplývá, že agrobyznys v hospodářky vyspělých zemích roste. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Obr. 1 ukazuje základní strukturu agrobyznysu, v níž jsou začleněni výrobci se svými produkty.

Obrázek 1 Základní struktura agrobyznysu

Zdroj: Vlastní, zpracování dle Bečvářové (2005)

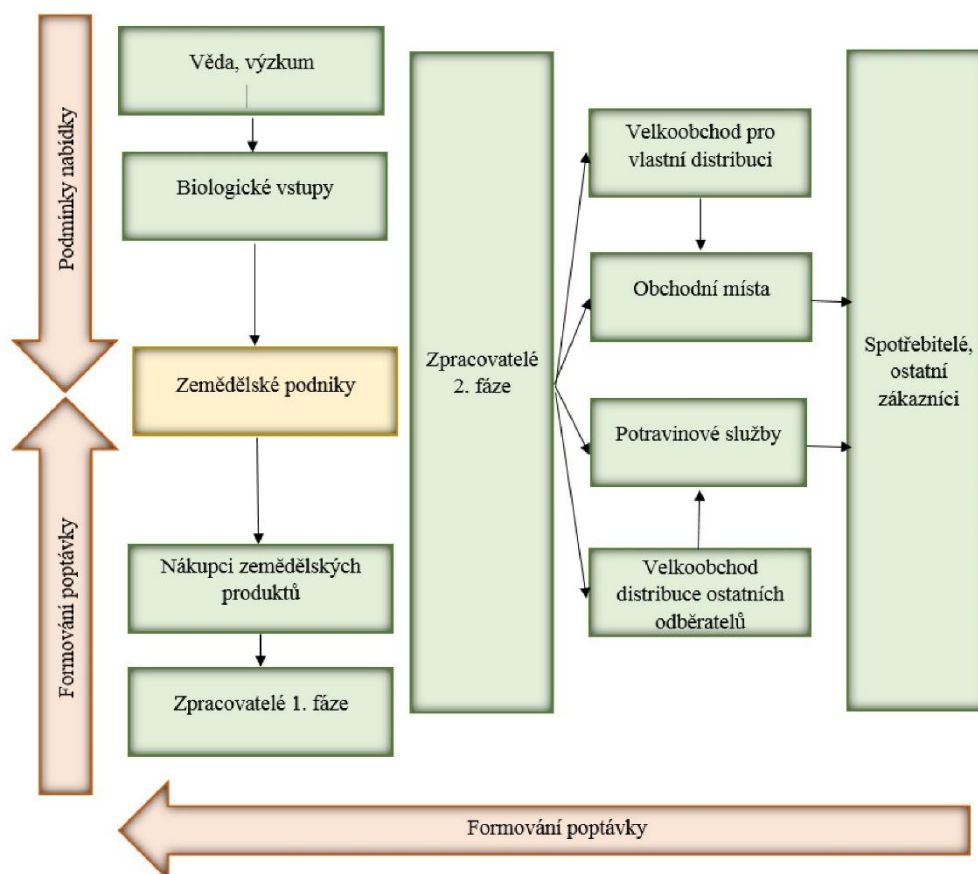
Přelom tisíciletí zaznamenává vliv genetického a biologického výzkumu v počátečních fázích výroby. V tomto případě je možné využít definici podle Sonky a Hudsona (1999), kteří charakterizují agrobyznys jako řetězce subektorů, které jsou vzájemně propojeny řadou přímých i zpětných vazeb a zahrnují:

- dodavatele ostatních vstupů,
- genetické a osivářské firmy,
- výzkum,

- dodavatele dalších biologických materiálů,
- zemědělské výrobce,
- nákupce zemědělských produktů,
- instituce veřejného stravování.

Princip agrobyznysu znamená vymezení a charakteristiku činností a vzájemných vazeb spojených se zemědělskou výrobou nejen uvnitř podniku, ale i vazeb s předcházejícími a navazujícími subjekty a činnostmi, které jsou typické pro zpracování zemědělských komodit do konečného výrobku, kterým jsou v tomto případě potraviny. Je to doslova „průřez“ celým odvětvím ekonomiky, kterou můžeme zprostředkovaně nebo přímo zapojit v procesech výroby potravin. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Současný agrobyznys je složen z jednotlivých odvětví a vazeb mezi nimi. Schematicky může být znázorněn následovně:

Obrázek 2 Současný agrobyznys, jeho struktura a rozhodující vazby

Zdroj: Vlastní, zpracování dle Bečvářové (2004)

3.1.1 Zemědělství v prostředí agrobiznisu

Z historického hlediska je zemědělství spojováno především se zabezpečením dostatku potravin. Postupem času se tento pohled na zemědělství mění, zdůrazňují se jeho mimoprodukční funkce a jeho role v trvale udržitelném rozvoji. I přesto, že je snaha o regulaci tohoto odvětví, produkční úloha zemědělství zůstává a i v budoucnu zůstane nenahraditelná. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Zemědělství a jeho výrobní a nevýrobní úloha mají řadu specifíků. Tento poznatek vyplývá z toho, že je vymežováno biologickým reprodukčním cyklem a zároveň se uskutečňuje ve spojení s přírodou.

Mimoprodukční přínos spatřujeme jak v ekonomickém tak sociálním rozvoji venkovských regionů, v ochraně životního prostředí, v rozvoji krajiny, ale i v zajištění potravinové bezpečnosti. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

K podstatným změnám dochází v nárocích na komoditní výstupy zemědělství, především na zemědělskou produkci pro výrobu potravin. Pro dnešní dobu je charakteristické, že se od výrobce ke spotřebiteli dostává pouze minimální množství nezpracovaných zemědělských produktů. Převážná většina těchto produktů prochází fázemi, jako jsou zpracování, skladování, distribuce, a teprve následně se dostávají ke spotřebiteli. V nejbližším kontaktu se spotřebitelem je obchodník. Se změnou struktury spotřeby se mění i nároky spotřebitelů. Do popředí se dostává kvalita a sortiment potravinářských výrobků. Zvyšuje se zájem o použité technologie, o původ surovin a stále častěji jsou žádány garance nezávadnosti potravin. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Zemědělství se tak stává součástí komplexu odvětví, která zabezpečují výrobu potravin. Kdybychom chtěli postihnout všechna odvětví, která s výrobou potravin mají spojitost, museli bychom začít od předvýrobních fází, do kterých můžeme zařadit například výzkum. Následuje celý řetěz podniků zpracovatelského průmyslu, distribuce a realizace produktů, které mají původ v zemědělství. Začínají se profilovat komoditní vertikály, ve kterých jsou zapojeny všechny fáze činností od předvýrobních, přes zemědělskou výrobu až po konečné zpracování. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Podle Bečvářové (2005) se mění postavení, charakter i intenzita vztahů zemědělství a ostatních částí národní i světové ekonomiky v rámci podstatně širšího

komplexu odvětví vzájemně propojených s cílem zabezpečení potravin i ostatních výrobků, vycházejících ze zemědělské suroviny.

Takové ekonomické prostředí ovlivňuje jak zemědělské výrobce a jejich rozhodování o složení a rozměrech výroby v určitém území, tak se týká i problémů s užitím omezených přírodních zdrojů. Zároveň dává podněty pro další vývoj a změny v koncepci agrární politiky. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

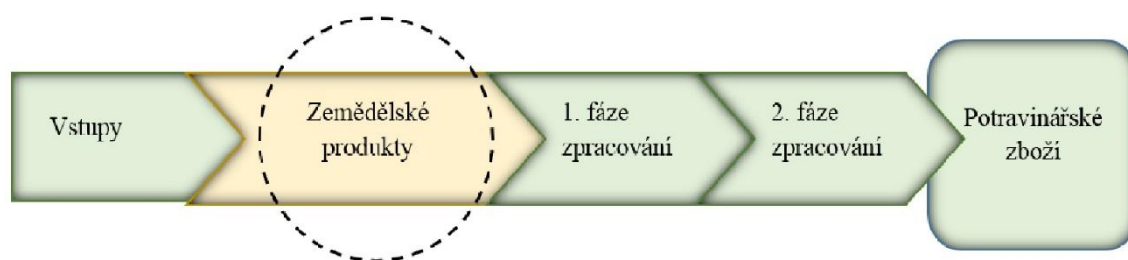
3.1.2 Komoditní vertikály agrobiznisu

V agrárních politikách všech rozvinutých zemí se myšlenka spotřebitelského rozměru netýká pouze požadavků na růst kvality a zdravotní nezávadnosti, ale naopak odráží rostoucí vliv dalších odvětví, předcházejících a navazujících článků, podílejících se na cestě zemědělské komodity od prvovýroby až ke spotřebiteli. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

Podle Bečvářové (2005) je komoditní řetězec neboli komoditní vertikála, charakterizován jako soubor činností a vzájemných vztahů subjektů výrobních, zpracovatelských i odbytových činností a trhů, fungujících v rámci procesů výroby a zpracování suroviny, získané v zemědělské prvovýrobě na produkt distribuovaný konečnému spotřebiteli.

Komoditní vertikály rozdělujeme do dvou základních modelů:

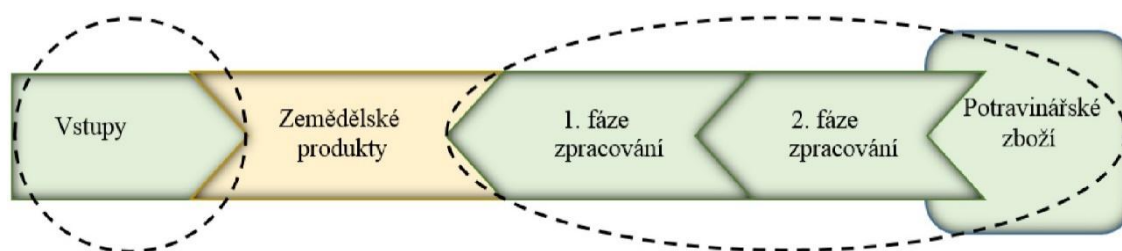
1. Nabídkově orientovaný přístup, který je chápán zemědělským podnikem jako zásadní faktor v zemědělském potravinářském řetězci. Základním principem tohoto modelu je nakoupit zemědělskou surovinu vyrobenou v daném podniku, vypěstovat a následně zpracovat v potravinové výrobě.

Obrázek 3 Nabídkově orientovaný model

Zdroj: Vlastní, zpracování dle Bečvářové (2005)

2. Druhý model je poptávkově orientovaný přístup. Rozhodujícím vztahem, určujícím množství a kvalitu zemědělských produktů i nákladové podmínky na trzích je poptávka. Působí stále výrazněji na celý systém výroby, zpracování i distribuce zemědělských produktů. Poptávka není závislá na rozmístění zemědělské výroby a na systému hospodaření, ale vychází ze schopnosti firem a jejich managementu reagovat na potřeby trhu.

Obrázek 4 Poptávkově orientovaný model

Zdroj: Vlastní, zpracování dle Bečvářové (2005)

Klíčové postavení získávají finalizující články řetězce, které prosazují své zájmy i v předvýrobních fázích a v odvětvích vstupů do celého systému výroby potravin. Dochází tím k oslabení pozic zemědělců jak z hlediska výrobních programů, tak v důsledku omezeného množství volby a výběru partnerů v jednotlivých vazbách potravinového řetězce.

Celý komplex výroby potravin je tedy odlišný od tradičního modelu, kdy byly jednotlivé činnosti na sobě nezávislé. Prostředí se mění i z pohledu tržní struktury a vlivu na chování trhů. (BEČVÁŘOVÁ, 2005)

3.1.3 Struktura odvětví

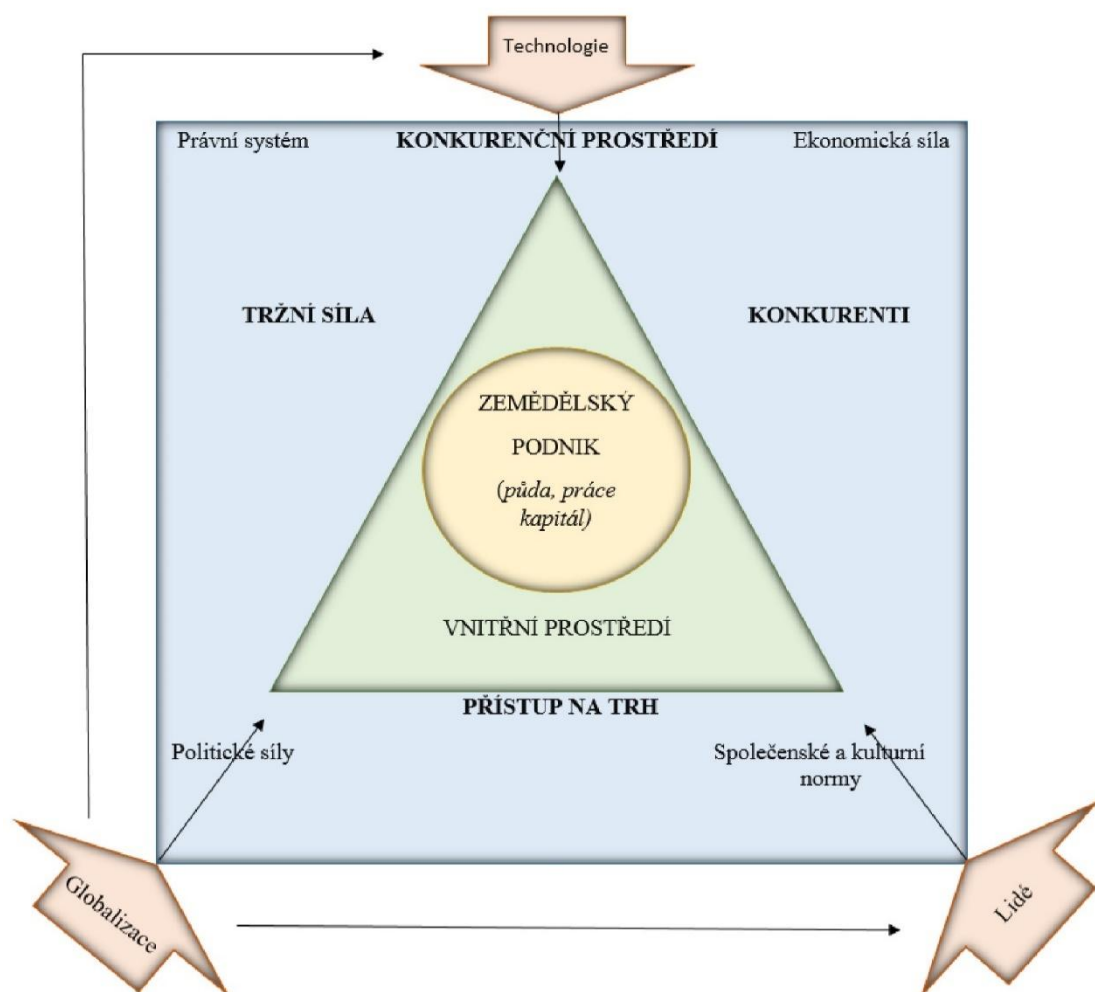
Jak uvádí Tamáš a Bečvářová (2013), v současnosti se již na zemědělství nepohlíží jako na uzavřený systém, který zabezpečuje výrobu potravin v daném území, ale dochází ke změnám pochopení úlohy od původní produkční funkce až po současné multifunkční pojetí. Typické je vzájemné působení všech fází výroby - od prvovýroby, přes vývoj a výzkum, zpracování až po distribuci. Od poloviny minulého století došlo ke snížení podílu zemědělství na hrubém domácím produktu. S tím souvisí i snížení počtu pracovních sil.

Od konce 20. století je systém výroby potravin chápán jako součást řady odvětví, která jsou začleněna do národní i světové ekonomiky. Zemědělství se již nevyvíjí jako

nezávislá část ekonomiky, ale je ovlivněno rozvojem ostatních částí národního i světového hospodářství. Tato skutečnost mění zásadně podmínky, ve kterých zemědělské podniky existují.

Ricketts (2009) zdůrazňuje ovlivnění zemědělského trhu globalizačními tlaky. Příčina je podle něj ve vzniku Evropského společenství a s tím související společné zemědělské politiky. Další příčinou, kterou nelze pominout, je rozpad celého východního bloku a především potom Sovětského svazu. Zanedbatelné není ani zvyšování životní úrovně v rozvojových zemích, kvůli němuž bylo nutné zvážit dovoz zemědělských komodit.

V následujícím schématu je možné vidět, že Tamáš a Bečvářová (2013) považují za rozhodující faktory, které ovlivňují zemědělský podnik přímo, globalizaci, lidský potenciál, nové technologie a jejich inovace.

Obrázek 5 Pozice zemědělského podniku

Zdroj: Vlastní, zpracování dle Tamáše a Bečvářové (2013)

3.2 Zahraničněobchodní politika

Obchodní politika je celkovým souborem aktivit státu, který se snaží ovlivnit zahraniční obchod. Každý stát je při tvorbě své obchodní politiky ovlivňován faktory, které určují její konečnou podobu. Tyto faktory mohou mít v každém státě jinou sílu, ale zároveň se mohou prolínat. Mezi hlavní faktory patří: teritoriální postavení státu, hospodářské a politické vazby státu, ekonomická úroveň státu, jeho ekonomický rozměr a hospodářská politika vlády. (MACHKOVÁ, 2002)

Z pohledu teritoriálního postavení státu má obchodní politika ve vztahu ke geograficky blízkým zemím vždy liberálnější charakter. Cílem státu je podpořit vzájemné obchodní toky odstraňováním překážek ve vzájemném obchodu. Příkladem může být zóna volného obchodu mezi Českou republikou a Evropskou unií. (MACHKOVÁ, 2002)

Obchodní politika má liberálnější charakter ve vztahu k zemím, s nimiž má země určité hospodářské a politické vazby nebo s nimiž je hodlá v budoucnosti rozvinout. Jako příklad lze opět uvést liberální charakter české obchodní politiky, který bude zachován vůči všem zemím Evropské unie, neboť jsme jejím členem. (MACHKOVÁ, 2002)

Obchodní politika méně rozvinutých zemí mívá obvykle více protekcionistický charakter, než je tomu u vyspělých zemí. Základní příčina je v tom, že většina rozvojových zemí spatřuje v aplikaci nástrojů obchodní politiky možnost, jak ochránit domácí trh před zahraniční konkurencí. (MACHKOVÁ, 2002)

Z výše uvedeného vyplývá, že obchodní politika je součástí státní regulace vnějších ekonomických vztahů. V praxi to znamená, že každá obchodní politika se pohybuje mezi dvěma principy, a to mezi protekcionismem (ochranářství) a liberalismem (svoboda obchodu). Kromě toho existuje obchodní politika bilaterální (dvoustranná) a multilaterální (mnohostranná). Obchodní politika kteréhokoliv státu vyjadřuje kompletní stav jak hospodářské politiky, tak i hospodářské situace v dané zemi. V jednáních každého státu lze vystopovat kroky a směr, kterým se stát ubírá, a tuto situaci neovlivní ani politické změny, ke kterým dochází při volbách. (SVATOŠ, 2009)

Zahraničněobchodní politika se vymezuje jak z celkové hospodářské politiky země, tak i ze zahraniční politiky. Jsou spolu ve stejné hierarchii, tedy není jedna druhé podřízená. V zahraničněobchodní politice dělíme nástroje na autonomní a smluvní. Mezi oběma nástroji funguje vzájemná spojitost, protože autonomní nástroje jsou omezeny nástroji smluvními, které jsou rozdílné vůči konkrétním integračním seskupením, dále také vůči ostatním zemím i mezinárodním ekonomickým organizacím. (SVATOŠ, 2009)

3.2.1 Autonomní nástroje

Základními nástroji pasivní zahraničněobchodní politiky jsou cla a licence. Česká republika jako součást celní unie má volný pohyb zboží v rámci Evropské unie. Aplikace cel a licencí se uplatňuje pouze ve vztahu k nečlenským zemím EU.

Jak je uvedeno výše, cla a licence mohou působit pasivně, neboli protekcionisticky. Cílem těchto nástrojů je omezit nebo dokonce zamezit přístup zahraničních výrobků na domácí trh. Zároveň má stát možnost využít autonomních nástrojů, které působí aktivně, tj. proexportně, s cílem usnadnit vývoz. Mezi tyto nástroje patří vývozní subvence, prémie, pojištění exportních rizik, státní garance úvěru, státní úvěry apod. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Pasivní (protekcioistické) autonomní nástroje zahraničněobchodní politiky

Ochrana domácího trhu před zahraničním je základním smyslem pasivních autonomních nástrojů. Nástroje tohoto typu můžeme rozdělit na tarifní a netarifní. Mezi tarifní protekcioistické autonomní nástroje, které jsou vypočítané určitou sazbou, patří cla. Netarifní nástroje mají přímo nastavené hodnoty a řadí se mezi ně kvóty, licence a další. Netarifní nástroje jsou nejrozšířenějším protekcioistickým autonomním nástrojem zahraničněobchodní politiky. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Tarifní autonomní nástroje

Clo bylo nejstarší formou obchodní politiky. Clo, respektive celní poplatek je státem vybíraná dávka při přechodu zboží přes celní hranici. Stát nebo skupina států je používá jako ochranný prostředek, aby ochránil svůj vnitřní trh před zbožím z okolních zemí. Je to zároveň prostředek ekonomické formy politického boje a v neposlední řadě jeho

prostřednictvím může stát získat peníze. Vybírání cla upravuje celní zákon a kontroluje ho celní správa dané země. (ANONYM, 2016)

Clo má tři základní funkce - fiskální, ochrannou a cenotvornou. Pro stát je nejzajímavější funkce fiskální, neboť spočívá v dodatečných příjmech státního rozpočtu z vybíraného cla. V současnosti tento typ cla slouží pouze okrajově. Mnohem více je využíváno clo za účelem ochrany domácích výrobců před zahraniční konkurencí. A to je druhou funkcí cla. Cenotvorná funkce potom vychází z toho, že výše cla zvyšuje prodejní hodnotu výrobku na daném trhu. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Cla můžeme dělit podle různých hledisek. Jedním takovým hlediskem je dělení cla podle celního sazebníku. V tomto případě se cla dělí na všeobecná a smluvní, všeobecná cla se používají vůči zemím, kterým nebyla udělena doložka nejvyšších výhod, to znamená, že s nimi nebyla uzavřena dvoustranná obchodní smlouva a zároveň tyto země nejsou členy World Trade Organization (Světová obchodní organizace, WTO). Tuto sazbu je možné uplatnit i v případě, že dovozce neprokáže původ zboží. Smluvní clo, které je druhou částí, se používá vůči zemím, které si udělily doložku nejvyšších výhod, uzavřely mezi sebou dvoustrannou obchodní smlouvu nebo jsou členy WTO. Smluvní sazby jsou v tomto případě několikanásobně menší. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Z hlediska směru pohybu zboží rozlišujeme cla dovozní, vývozní a tranzitní. Už samy názvy napovídají, kdy se které clo použije. Dovozní clo se vybírá u všech dovážených výrobků, které nejsou od cla osvobozeny. Vývozní clo bývá uvaleno na suroviny a materiál, aby byl zajištěn jejich dostatek pro domácí výrobce. V České republice v současnosti není tato sazba uplatňována. Podobně je to i s clem tranzitním. Toto clo se platí při převozu zboží přes území státu. Tento typ cla je v současnosti využíván nejchudšími africkými a asijskými zeměmi a důvodem je příjem do státního rozpočtu. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Podle účelu zavedení můžeme cla dělit na ochranná, finanční, odvetná, antidumpingová, vyrovnávací a preferenční. Ochranná cla mají svůj účel již v názvu, jejich cílem je ochrana domácího trhu. Účelem zavedení finančního cla je příjem do státního rozpočtu. Zavádění odvetných cel je reakcí na obdobné opatření jiného státu. V extrémním případě by mohlo dojít až k celní válce. Cla by se vystupňovala natolik, že by se zboží mohlo stát neprodejným a přestalo by se dovážet.

Antidumpingové clo bývá uvaleno na zboží v případě, kdy dochází k tzv. cenovému podbízení. Zahraniční zboží se prodává za velmi nízké ceny s cílem získat daný trh, zlikvidovat konkurenci a poté ceny zvyšovat. Stát by měl v takovém případě prodej hlídat, a pokud se podaří prokázat, že zahraniční výrobce prodává za ceny výrazně nižší, než jsou jeho výrobní náklady, nebo doma prodává totéž zboží za ceny vyšší, jedná se o dumping. Může být uvaleno antidumpingové clo, které se platí navíc nad běžné clo dovozní. Je nastaveno tak, aby dorovnálo ceny na domácím trhu, může se vybírat i zpětně. Podobně se zpětně může vybírat i clo vyrovnávací, které se využije, jestliže zahraniční vývozce vyváží za velmi nízké ceny z důvodu, že je výroba nebo vývoz dotován státem. Preferenční clo se využije u zboží, které pochází ze zemí, jimž je uděleno celní zvýhodnění. Preferenční clo může mít například nulovou sazbu, kdy se státy navzájem dohodnou, že nebudou clo na zboží uvalovat. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Netarifní autonomní nástroje

Netarifní nástroje jsou nejrozšířenějším autonomním nástrojem zahraničněobchodní politiky. K tomuto typu nástrojů patří dovozní kvóta, dovozní přírážka, dovozní depozitum a další.

Dovozní kvóty určují, kolik zboží a výrobků může být maximálně dovezeno do domácí ekonomiky, popřípadě na jaké zboží bude uvalena preferenční celní sazba a odkdy již bude zboží proclíváno podle tarifní sazby. Dovozní kvóty je nejčastěji docíleno poskytnutím dovozních licencí firmám na dovoz určitého výrobku. Vláda může podmínit dovoz určitého výrobku vydáním dovozní licence. Ty jsou vydávány v omezeném počtu, aby dovoz dané komodity dosáhl požadované výše. Z ekonomického hlediska má kvóta podobné důsledky jako clo. (PEPRNÝ, SEJSKAL, 2016)

Jestliže je cena importovaného zboží nižší nežli minimální stanovená, může se stanovit buď dodatkové clo, nebo **minimální dovozní cena**. Mimo to, že zajišťuje minimální hranici pro výpočet cla, především pomáhá domácím výrobcům.

Dovozní přírážka je peněžní částka, která se vybírá při dovozu výrobků a je stanovena procentem z celní hodnoty zboží. Cílem použití tohoto nástroje je zlepšení platební bilance. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Dovozní depozitum je částka, která se skládá bezúročně při dovozu ve stanovené výši a na určitou dobu. Po uplynutí této doby se dovozní depozitum vrací dovozci. Dovozní depozita představují dodatečné náklady pro dovozce. Je to nástroj, který má podobné účinky jako dovozní přírážka.

Licence

Licencí se rozumí povolení pro konání obchodního styku se zahraničím. Zákon upravující licence a licenční řízení je zákon č. 62/2000, licenční zákon. Licence je získávána v licenčním řízení u Licenční správy ČR, což je nezávislý orgán, který řídí ministerstvo průmyslu a obchodu. Rozeznává se několik typů licencí. První skupinu tvoří licence podle druhu pohybu zboží. Do této kategorie se řadí vývozní licence, které jsou bezpodmínečně nutné k vývozu zboží; dovozní licence je povolení dovozu určeného druhu zboží. Dovozní licence se používají k zajištění ochrany dovozních kvót. Posledním typem jsou tranzitní licence, které slouží k sledování pohybu zboží, jako jsou zbraně, léčiva, nebezpečný materiál apod. Licence je možné dále rozdělit podle účelu vydání. Automatické licence jsou vydávány automaticky a slouží ke sledování pohybu zboží. K sledování plnění kvót se používají licence neautomatické. Posledním typem jsou licence bezpečnostní, které se používají na nebezpečný materiál. Dalšími typy licencí jsou například certifikáty jakosti, technické a zdravotní normy, dobrovolná omezení vývozu apod. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

3.2.2 Smluvní nástroje

Smluvní nástroje upravují používání autonomních nástrojů, což má svoje výhody i nevýhody. Jako výhodou je možné uvést stanovení pravidel po dobu platnosti smlouvy. Nevýhodou potom je nebezpečí zneužívání lepší pozice ekonomicky silnějších partnerů.

Mezinárodní smlouvy se dělí do dvou skupin, a to na mnohostranné (multilaterální) a dvoustranné (bilaterální).

Mnohostranné smluvní nástroje

Vyznačují se větším počtem smluvních stran. Multilaterální smlouvy upravují soustavu závazků, práv a povinností členských států, mimo jiné i pro oblast přístupu na trh. Jejich předmětem je zejména obchod s průmyslovými výrobky, kam je zahrnut i textil a ošacení, s informačními technologiemi, se zemědělskými výrobky atd.

Mezi multilaterální nástroje můžeme řadit například integrační uskupení. Specifikem smluv o integračních uskupeních je to, že nevymezují okamžik ukončení smluvního vztahu. Cílem integračních uskupení je společný výkon aktivit a podpora spolupráce. Rozeznáváme pět stupňů ekonomické integrace. Jsou to

- Zóna volného obchodu.
- Celní unie.
- Společný trh.
- Měnová a hospodářská unie.
- Politická unie.

Dalším multilaterálním nástrojem jsou mezinárodní organizace. Jsou založeny mezinárodními smlouvami.

Dvoustranné smluvní nástroje

Přestože je ČR členem EU, může si smluvně zajišťovat bilaterální hospodářskou politiku, a to především mimo EU. Dvoustranné smlouvy se uzavírají mezi dvěma účastníky. Mezi tyto smlouvy řadíme obchodní smlouvy, obchodní dohody a platební dohody. Patří sem především

Dohoda o strategickém partnerství - jedná se o nový typ smlouvy, a to v oblasti ekonomické, politické, kulturní, školské a vědecké.

Dohoda o ekonomické spolupráci - je nejrozšířenější formou hospodářské spolupráce mezi ČR a nečlenskou zemí EU. Přípravu těchto dohod iniciuje Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky.

Dohoda o vzájemné podpoře a ochraně vzájemných investic. Součástí strategie podniků může být například přenesení částí výroby za hranice ČR. Pro tyto podniky jsou dohody o podpoře a ochraně investic velmi důležité.

Smlouva o zamezení dvojího zdanění. Jejím cílem je podpořit mezinárodní hospodářskou politiku tím, že plátcí daně budou ve státě svého sídla vyloučeni ze zdanění těch příjmů, které byly smlouvou přenechány ke zdanění druhého smluvního státu. Tento typ smluv se vztahuje na všechny daně z příjmu nebo ze zisku, které se ve smluvních státech vybírají.

Smlouvy o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci. Smlouvy z této oblasti jsou v současné době spojovány především s oblastí vzdělávání a vědy.

3.2.3 Mezinárodní obchodní organizace

World Trade Organization – WTO (Světová obchodní organizace)

Světová obchodní organizace se zabývá pravidly vzájemných obchodních vztahů mezi členskými zeměmi. Jejím cílem je podpora mezinárodního obchodu v rámci celosvětové ekonomiky. Na celosvětovém obchodu se členské státy organizace podílejí přibližně 90 %. Ve své činnosti vychází organizace z dohod sjednaných v rámci Uruguayského kola GATT. Tyto dohody tvoří základ pro pravidla mezinárodního obchodu. WTO byla založena na několika principech, z nichž nejdůležitější jsou:

- obchod bez diskriminace - tento princip zajišťuje doložka nejvyšších výhod,
  - uvolňování obchodu - k němu má docházet postupně na základě jednání,
  - předvídatelnost - změny v obchodních vztazích budou probíhat transparentně,
  - spravedlivá hospodářská soutěž,
  - rozvojový princip - zajišťuje podporu ekonomických reforem.
- (SVATOŠ, 2009)

V rámci této organizace jsou uzavřeny multilaterální dohody, závazné pro všechny členské státy. Jedná se především o:

- GATT - Všeobecná dohoda o clech a obchodu z roku 1994,
- GATS - Všeobecná dohoda o obchodu ve službách,
- TRIPS - Dohoda o duševním vlastnictví v oblasti obchodu.

Mnohostranné dohody jsou dále doplňovány tzv. listinami koncesí, které obsahují závazné podmínky pro přístup každého členského státu na trh.

Nejvyšším rozhodovacím orgánem WTO je ministerská konference, která se zpravidla schází jednou za dva roky. Setkávají se na ní ministři obchodu a průmyslu všech členských zemí a každá země má jeden hlas. Dalšími orgány, které následují, jsou Generální rada, která sestává z vyslanců a vedoucích delegací. Generální radě jsou podřízeny tři pracovní rady. Na rady navazují výbory, jež jsou výkonnými orgány. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

Další organizace, které patří do kategorie mezinárodní obchodní uskupení

North American Free Trade Agreement - NAFTA (Severoamerická dohoda o volném obchodu)

Je to obchodní dohoda spojující Kanadu, Spojené státy americké a Mexiko se snahou omezit obchodní a celní bariéry a liberalizovat obchod. Sídlem jsou hlavní města všech členských států.

European Free Trade Association - EFTA, ESVO (Evropské sdružení volného obchodu)

Jedná se o společenství čtyř evropských států, kterým nebylo dovoleno, nebo si samy nepřály připojit se k Evropské unii. (PEPRNÝ, STEJSKAL, 2016)

3.2.4 Liberalizace a agrární trhy

Zásadní dohody WTO pro zemědělství byly vyjednány mezi lety 1986 - 1994, během tzv. Uruguayského kola jednání. Členské státy se dohodly na zlepšení přístupu na trhy a snižování dotací, které narušují obchod v zemědělství.

V terminologii WTO jsou různé formy podpory obecně označovány jako „boxy“. Jsou vedeny v barvách semaforu, pouze místo červené je barva modrá. Význam jednotlivých boxů je následující:

Zelenou skupinu podpor (**Green Box**) tvoří podpory minimálně narušující obchod. Jedná se o podporu školství, výzkumu, péči o přírodní prostředí, podporu restrukturalizace. Tyto podpory nezasahují do formování cen.

Modrá skupina podpor (**Blue Box**) obsahuje přímé platby v rámci programů omezení produkce. Tato opatření jsou podmíněčná s nevýrazným vlivem na ceny.

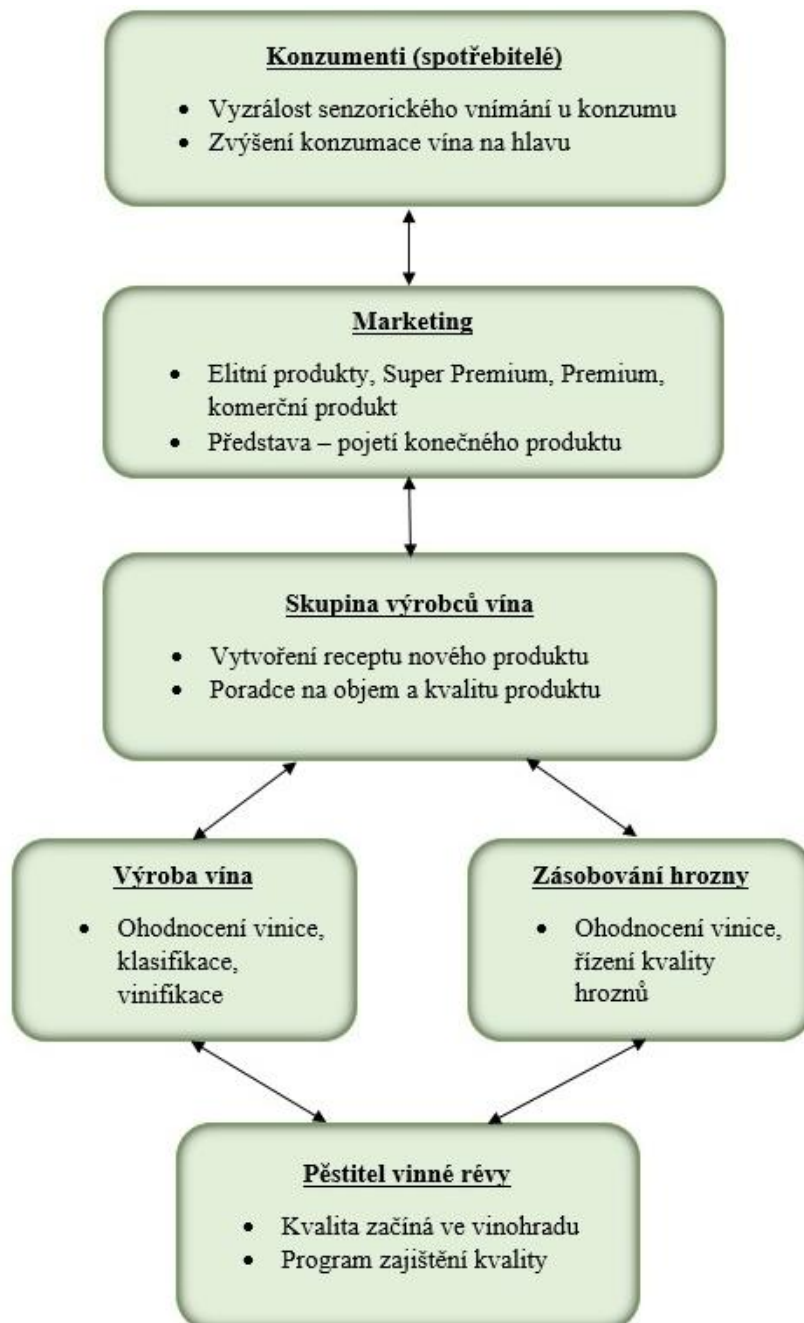
Žlutá (Jantarová) skupina podpor (**Amber Box**) zahrnuje opatření, která přímo narušují obchod, dohodou mohou být povoleny, s výhledem na jejich omezení a odstranění. Většinou jsou to různé formy cenové podpory.

V souvislosti s těmito přístupy byla předmětem kritiky i zemědělská politika EU. Systém opatření zejména na konci minulého století obsahoval mnoho typů podpor náležejících do žluté skupiny. (TAMÁŠ, BEČVÁŘOVÁ, 2013)

3.3 Komoditní vertikála réva vinná

Bečvářová (2006) charakterizuje komoditní vertikálu výrobními, zpracovatelskými i obchodními procesy na různých trzích, kde takové vertikály fungují. Tento typ vertikál je odvozován od původní zemědělské výroby, která tvoří základní surovinu. Její proces je sledován od výrobce až ke konečnému spotřebiteli.

Obrázek 6 Vztah mezi konzumenty vína, vinařským podnikem a pěstitelem hroznů;

Zdroj: Vlastní zpracování dle Vinařského obzoru (1/2004)

Historie vinné révy

Podle bible přistál Noe na hoře Ararat. Tato hora se nachází na pomezí Turecka a Arménie, tedy v oblasti, která je blízka Gruzii. Není proto překvapivé, že slovo víno pochází z gruzínského slova *gvino*. Jedním z mnoha archeologických nálezů v Íránu v polovině 20. století byl džbán s úzkým hrdlem a na jeho dně se nacházela nažloutlá tekutina. Důkladnou analýzou bylo zjištěno, že obsahuje kyselinu vinnou v množství, v jakém se vyskytuje pouze ve vinných hroznech. Džbán byl zhotoven v letech 5400 - 5000 před. n l. Nejstarší nalezené víno je tedy plných 7 tisíc let staré a Sumerové z hranic Iráku s Íránem jsou nejstaršími vinaři. Postupně se vinná réva rozšířila po celé Mezopotámii, Středomoří, Černomoří až do severní Afriky. (KRAUS, 1997)

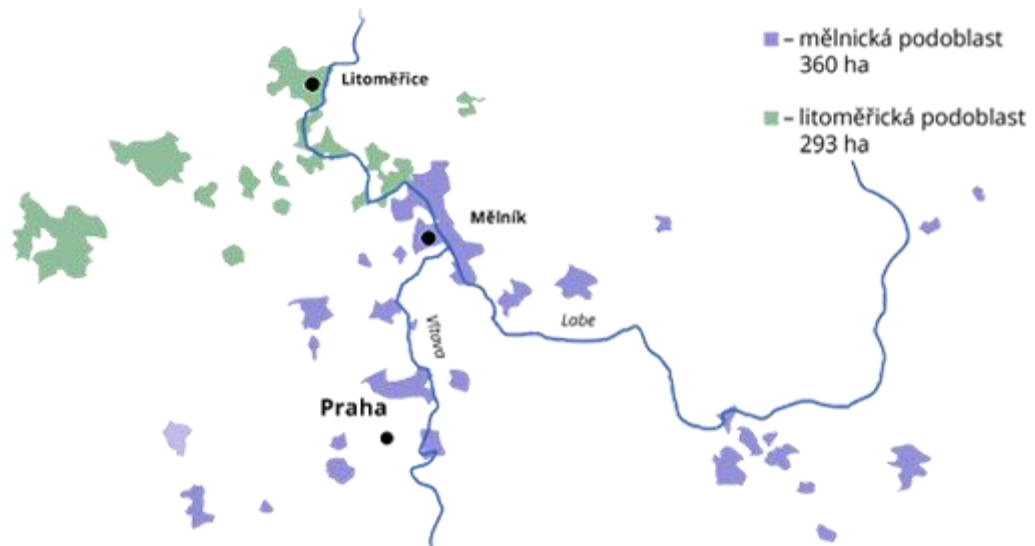
Pěstování vinné révy v České republice

Počátky vinohradnictví v Čechách se datují od 9. století našeho letopočtu. V současné době je v České republice 19 633 ha vinic, z toho 17 611 ha představuje osázená plocha; ostatní plochy zahrnují vykloučené vinice, práva na opětovnou výsadbu a státní rezervu. V České republice jsou dvě vinařské oblasti. Jedna je moravská a druhá česká.

Obrázek 7 Vinařská oblast Morava

Zdroj: Vinařský fond 2005 - 2015

Obrázek 8 Vinařská oblast Čechy

Zdroj: Vinařský fond 2005 - 2015

Morfologie révy vinné

Réva vinná patří do čeledi révovitých. Je to dřevina liánovitá, oblíbená pro své bobulovité plody. Réva je teplomilná rostlina, nejvíce úrodná v nadmořské výšce 200 – 250 m n. m. Pokud mrzne, rostlina tím trpí, musí se provádět ochranná opatření pomocí slámy či chvojí. Ideální je sněhová přikrývka. (ANONYM, 2016)

Na dlouhých výhonech se vytváří dlanitě laločnaté lístky a úponky, pomocí nichž se drží. V květnu až červnu kvete malými žlutozelenými kvítky, které rostou ve tvaru hroznu. (ANONYM, 2016)

Plodenstvím vinné révy je hrozen a vlastním plodem je bobule. (KRAUS, 1999). Je tvořen z květenství a v průběhu dalšího růstu a vývoje si ponechává jeho morfologické znaky. (PAVLOUŠEK P., 1999)

Plnost hroznů a jejich specifický tvar je určen charakteristickým vývojem třapiny a počtem bobulí, které jsou závislé na velikosti hroznu. Velikost hroznu je závislá na vlastní odrůdě a agroekologických podmínkách. (PAVLOUŠEK P., 1999).

Hrozen je složen ze tří základních částí, kterými jsou třapina, stopka a bobule. Stopka je pojítkem s matečnou rostlinou, pomocí ní se do hroznu přivádí živiny, kyslík, voda a cukry. (KRAUS, 1999).

Třapinou je myšleno celkové označení pro polštářky, na kterých rostou bobule, dále pro stopku a pro její rozvětvení. (KRAUS, 1999) Vzniká při změně květenství na plody. (PAVLOUŠEK P., 1999) Při sklizni má zelenou barvu, je v ní obsažen chlorofyl a další trpké látky, které se nazývají třísloviny. Při zpracování hroznů je tedy doporučeno jako první fáze odstranění třapiny. (KRAUS, 1999)

Jak již bylo řečeno, plodem vinné révy je bobule. Jsou v ní ukryta semena, která obalují cévní svazky a dužina. (KRAUS, 1999) Mají různý tvar a velikost. Tvar je kulovitý, kulatý, zploštělý, vejčitý, atp. (PAVLOUŠEK P., 1999) Bobule se skládá ze slupky, která je na povrchu, cévních svazků, dužiny a semen. Plod obsahuje vysoké množství šťávy neboli moštu. V moštu se nachází organické i anorganické látky a kolem 70 – 80 % vody. Nejdůležitějšími látkami obsaženými v bobuli jsou kyseliny a cukry. (KRAUS, 1999)

Slupka, která se vyvinula jako ochranný obal hroznů (PAVLOUŠEK P., 1999), obsahuje spoustu důležitých látek pro výrobu vína. Nejdůležitějšími látkami jsou barviva a aromatické látky. (KRAUS, 1999)

V semenech se nachází třísloviny a při zpracování se musí dávat pozor, aby nedocházelo k nechtěnému poškození a uvolnění těchto látek. (KRAUS, 1999)

3.3.1 Faktory pro výrobu vína

Pěstování révy vinné

Na moderních vinicích vládne pořádek. Řádky jsou vyrovnané. Vinice musí být založené tak, aby je bylo možné dobře obdělávat. V současnosti již probíhá obdělávání strojově. Odstupy řádků odpovídají rozchodu kol traktoru. Řádky směřují kolmo ke svahu, aby mohlo teplo vystupovat vzhůru. Počet drátů, po kterých réva šplhá, je přizpůsoben požadované velikosti olistění. Z počtu listů se vypočítává maximální počet hroznů. Vypočítává se i to, v jaké výši mají hrozny viset, aby na ně listy nevrhly stín. Počet hlav révy vinné na hektar je různý, podle podnebí se pohybuje od 1 000 kusů po 12 000 kusů (staré vinice Mosele a Saar ve Francii, které pocházejí z období před mechanizací). (PRIEWE, 2003)

Štěpování révy vinné

Na podnož révy se štěpuje roub s ušlechtilou révou. Roub obsahuje geny odrůdy, podnož geny pro kořeny, které by měly přesně odpovídat vlastnostem půdy. Podnož musí být odolná proti révokazu a virům. Strojem se vytvoří profil řezu umožňující přesné spojení obou částí. Tyto práce se provádí v révových školkách. Na ochranu před infekcí se řez pokryje parafinem. (PRIEWE, 2003)

Kypření a mulčování révy vinné

Na jaře a v létě se půda v meziřadí prokypří. Dojde tak k provzdušnění půdy a k zaorání plevelů. Tráva totiž konkuruje révě v boji o vodu v suchých obdobích roku. Mulčování je současně zeleným hnojením a slouží k tvorbě humusu. (PRIEWE, 2003)

Hnojení

Protože réva odnímá půdě živiny, je třeba pravidelně je doplňovat. Vinohradníci každoročně nebo jednou za tři roky hnojí vinice chlévskou mrvou, zeleným hnojivem nebo slámou. Pěstitelé jakostního vína se většinou vyhýbají umělým hnojivům. Náklady na minerální hnojiva dosahují výše cca 900 Kč/ha. (PRIEWE, 2003)

Potírání škůdců

Vinohradnictví není bez problémů. Vinice jsou velmi náchylné k napadení chorobami a škůdci, což vyžaduje rozsáhlou ochranu. Jako ochrana se používají insekticidy a herbicidy; je to drahý způsob, zvláště když se používá preventivně. Proti určitým prostředkům se réva i hmyz často stávají odolnými. Vinaři se snaží sledovat migraci hmyzu a pomocí předpovědi počasí předvídat napadení škůdci. Do té doby vyčkávají s postřikem. Náklady na ochranu proti škůdcům dosahují výše 10 tis. Kč/ha. (PRIEWE, 2003)

Pěstování vinné révy

Během zimního klidu se odstraňuje staré dřevo. Je-li rostlina příliš ověšena plody, vinaři mají možnost v letních měsících část zelených hroznů odstranit. Pokud je množství plodů zredukované například škůdci, kroupami nebo mrazem, letní řez neprobíhá. V oblastech, kde je málo vody, je třeba zavlažovat. Zavlažování neslouží ke zvyšování výnosů, ale zajišťuje přežití rév. (PRIEWE, 2003)

Sklizeň hroznů

Sklizeň je vrcholem vinařského roku. Hrozny se sklízí v podzimních měsících. Rozhodující pro sklizeň je cukernatost hroznů. Sklizeň se provádí ručně, za pomoci ostrých nůžek. Může se také provádět strojově, pomocí sběracích strojů. Pro stolní vína se hrozny sklízí v konzumní zralosti. Doba sběru závisí také na dohodě s odběratelem. (TAUFEROVÁ a kol., 2014). Někteří vinaři vyrábějí tzv. ledová vína. Pro sklizeň je třeba nechat hrozny zmrznout nejméně při teplotě -7°C .

Lisování hroznů

Lisování je první operací, která přímo ovlivňuje výslednou kvalitu vína. Důležité je, aby se dosáhlo maximálního množství vylisovaného moštu a aby se zachovala prvotřídní kvalita. Čím je šetrnější lisování, tím je kvalitnější mošt a později i celé víno. Pozor se musí dávat především na to, aby se nenarušily pecičky, které by způsobily hořkost a trpkost vína. Je možné říci, že v oblasti Champagne se lisuje velmi šetrně, a výsledkem jsou proto nejlepší šumivá vína na světě. (ANONYM, 2016)

Fermentace

Fermentace, nebo také kvašení, je proces, při kterém se pomocí kvasinek proměňují jednoduché cukry na alkohol a oxid uhličitý, jenž uniká do vzduchu. V této fázi se tvoří alkohol a mošt vinné révy se tak pomalu proměňuje na víno. Tomuto procesu je důležité věnovat pozornost. Fermentace vína probíhá v přírodních nádobách ze dřeva, ale v dnešní době se používají nerezové tanky. (ANONYM, 2016)

Na kvašení se používají vybrané kultury kvasinek nebo přirozená mikroflóra, které využívají především zastánci biodynamického vinařství. U přirozené fermentace dochází k výraznému zvyšování teploty moštu, a proto se pro ni používá termín „řízená fermentace“. U tohoto způsobu kvašení se chladí pláště nerezových tanků tak, aby jejich teplota nezapříčinila vysoké odpařování aromatických látek. Znamená to tedy, že tam, kde se vyrábí kvalitní víno, se rozhodně nevyrábí burčák. Některá vína se na druhé straně vytváří za přístupu vzduchu. Tento proces se nazývá oxidační metoda. Ve všech případech je ale nejdůležitější, aby byl sklep vždy čistý a nemohly se v něm šířit nežádoucí bakterie. (ANONYM, 2016)

Školení vína

Důležitou fází u výroby vína je školení. Jedná se o několik kroků, které se provádí pro zvýšení kvality budoucího vína. Prvním úkonem je síření vína, které chrání víno před nežádoucími znehodnocením. Nelze bez něj víno prakticky vyrobit. Síření je nutné provádět velmi šetrně, protože oxid siřičitý ve větším množství neprospívá lidskému organismu. Dalším úkonem je čiření vína, při kterém se odstraňují z vína kalící částice a nestabilní látky. Používá se pro něj vaječný bílek nebo betonit. U filtrace se prostřednictvím filtrů odstraňují mikroorganismy a kalící částice. Existuje několik druhů filtrace, ovšem někteří vinaři svoje vína před lahvováním nefiltrují. Jedná se především o velká červená vína. (ANONYM, 2016)

Lahvování vína

Významným technologickým krokem je plnění vína do lahví. Účelem lahvování je, že pro jeho další uchování a skladování se omezuje styk vína se vzduchem. Zamezuje se tím oxidaci, vlastnímu stárnutí vína a případné kontaminaci mikroorganismy. Důležitým faktorem je i snadnější prodej. Víno se plní do lahví od 0,2 do 2 litrů. Barva lahví je zelená, hnědá nebo bílá. Typická barva lahví pro naše vína je zelená. Speciální vína, u kterých má vyniknout barevnost, se plní do bílých lahví. Zásadou také je, že čím je víno kvalitnější, tím by měl být menší typ lahve. Lahve musí být čisté, zdravotně nezávadné. Před plněním je třeba umyté lahve překontrolovat. Nesmí být znečištěny prachem ani jinou usazeninou. Mytí je velmi složitý proces. Při plnění je velmi důležité, aby se víno zbytečně neprovzdušňovalo. Dalším požadavkem je uzavírání lahví korkovou zátkou. Korek je lehký, pružný a dokonale těsní. Pravidlem je, že čím kvalitnější víno, tím musí být kvalitnější korek. Před použitím se zátka velmi krátce namočí do vlhké vody, aby se zbavila nečistot. Lahve se uzavírají buď strojově, nebo ručně. Do lahví patří víno vyzrálé, vyškolené a stabilizované. Toto je na každém výrobcí vína, aby vystihl správný čas zralosti vína pro plnění do lahví. (KOPEČEK, 2001)

Skladování vína

Ideálním místem pro skladování vína jsou vinné sklepy. Pro skladování vína jsou důležité dvě zásady. Lahve se mají skladovat ve vodorovné poloze, daleko od zdroje

tepla. Pokud mají lahve stejný tvar, mohou ležet na sobě. Pokud se lahve skladují vleže, jsou zátky stále zalité vínem a nemohou vysychat ani propouštět nežádoucí chutě a vůně. Teplota pro skladování vína by neměla být nižší než 0°C. (WALTON, 2002)

Spotřeba vína

Spotřeba vína je finální částí celého komoditního řetězce. V této fázi nastupuje spotřebitel, jako konzument. Vína bývají do velkoobchodů a maloobchodů dodávána buď v lahvích, nebo sudech, jde o tzv. vína sudová. Je samozřejmostí, že vinaři prodávají svá vína přímo. Víno, které je běžně ke koupi v maloobchodní síti, je vyráběno a zpracováváno ve vinařských závodech.

4 Analytická část

4.1 Charakteristika hlavních světových produkčních center

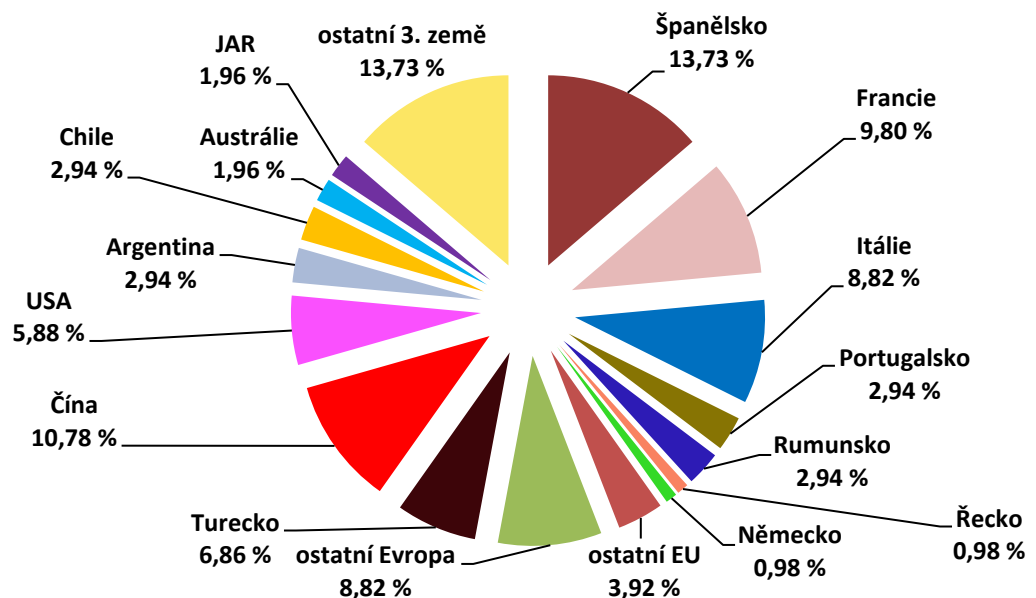
Plocha vinic ve světě se v posledních letech zvýšila. Od roku 2011, kdy byla celková plocha vinic nejmenší, narostla o 57 tisíc hektarů. Pro srovnání můžeme uvést, že tato velikost odpovídá rozloze Rakouska se Švýcarskem dohromady.

Tabulka 1 Státy s největší plochou vinic

Zdroj: Vlastní, zpracování dle SV ČR

% podíl na celkové ploše vinic světa		
Stát	2000	2014
Španělsko	15,7	13,5
Francie	11,5	10,5
Čína	3,9	10,6
Itálie	11,6	9,1
Turecko	7,3	6,6
USA	5,2	5,6

Největší plochy vinic má Španělsko a poté následuje Čína. Česká republika se na celkové ploše vinic světa podílí 0,02 %.

Graf 1 Rozdělení plochy vinic světa mez státy

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů SV ČR (2015)

V roce 2012 byl ukončen program klučení vinic. V Evropě se po té snížilo tempo poklesu plochy vinic. Plocha vinic je v Evropě v současné době 3 399 milionů ha. Mezi lety 2008 – 2011 činil pokles 93 tisíc ha ročně. V letech 2013 – 2014 se meziroční pokles pohyboval na hodnotě 21 tisíc ha. Zatím co se v Evropě plochy vinic snižují, mimo kontinent naopak rostou. Největší nárůst vinic zaznamenala Čína a Jižní Amerika. V Číně se plocha vinic mezi lety 2011 – 2014 zvýšila o 166 tisíc ha. Ke zvýšení ploch vinic došlo překvapivě i v Indii.

Produkce vína ve světě

Rok 2013 byl pro sklizeň hroznů velice příznivý, bylo sklizeno 291 milionů hl vína. V roce 2014 se dosáhlo průměrné sklizně 279 milionů hektolitrů vína. Tento objem odpovídá průměrnému výnosu 37 hl vína na hektar, nebo také 5 tun hroznů na hektar. Skutečnost je mírně jiná, protože ne všechny sklizené hrozny se zpracovávají na víno.

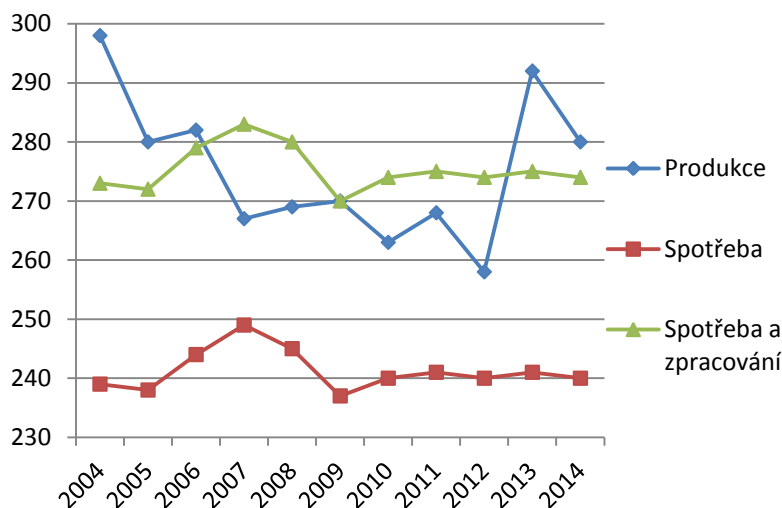
Produkce vína v roce 2014 byla vzhledem k roku 2013 nižší, v porovnání se slabými roky 2008 – 2011 se však zvýšila. V Evropské unii bylo vyprodukováno celkem 164 milionů hl vína. Znatelný meziroční nárůst produkce o 11 % vykázala Francie a Německo. Naopak podstatný meziroční pokles zaznamenala Itálie, vyprodukovala totiž o 17 % vína méně. Balkánské změně zaznamenaly ještě větší pokles meziroční produkce. Rumunsko o 20 %, Řecko o 13 % a Bulharsko dokonce o 30 %.

Podle výše uvedené statistiky se dá říci, že největším producentem vína byla do roku 2013 Itálie. V roce 2014 se stala největším producentem vína Francie, s objemem 46 698 tisíc hl na druhé místo klesla Itálie s objemem produkce vína 44 937 tisíc hl a třetím státem s největší produkcí vína bylo Španělsko. Na 4. místě mezi největšími producenty vína se nachází USA s objemem 22 300 tisíc hl. vína. Produkce vína ČR činila v roce 2014 necelé 0,2 % celosvětové produkce.

Spotřeba vína ve světě

Od roku 2005 do roku 2007 se spotřeba vína trvale zvyšovala, poté nastal dvouletý propad o 12 milionů hl a následovalo šest roků stabilní spotřeby. Největším spotřebitelským státem je USA. Jeho roční spotřeba se pohybuje kolem 30,7 milionů hl. Meziroční změna byla pouze +1 %. V porovnání od roku 2000 se v USA zvýšila spotřeba vína o 45 %. Ve Francii došlo ke snížení meziroční spotřeby o 0,9 milionů hl

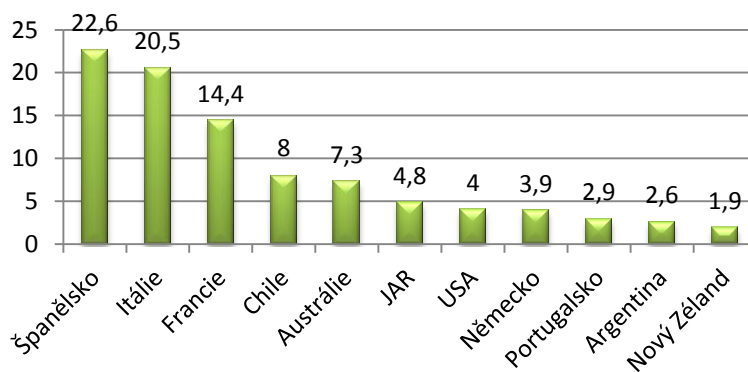
na 27,9 milionů hl a v Itálii dokonce o 1,4 milionů hl. Naopak zvýšení spotřeby vína bylo zaznamenáno v severní Evropě, v Německu je spotřeba vína stabilní a v Anglii poklesla o 1,4 %. Ve Španělsku přestal dlouholetý pokles spotřeby vína, když se ustálil na 10 milionech hl.

Graf 2 Vývoj produkce a spotřeby vína ve světě

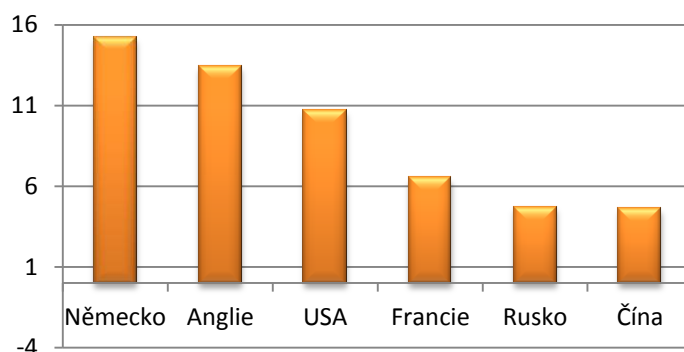
Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů SV ČR (2015)

Roky 2013 – 2014 zaznamenaly nárůst spotřeby vína v Číně. Poté následoval pokles. Podobně se vyvíjela situace v Argentině. Česká republika se svojí spotřebou tvoří 0,8 % celosvětové spotřeby vína.

Graf 3 Největší vývozcí vína ve světě (mil. hl)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů SV ČR (2015)

Graf 4 Největší dovozci vína ve světě (mil. hl)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů SV ČR (2015)

Z grafu je možné vyčíst, že největšími dovozci vína jsou evropské státy jako Německo a Anglie. Na třetí místo se dostaly Spojené státy a na čtvrtém místě je Francie.

4.2 Charakteristika vinařských oblastí v ČR

Obrázek 9 České vinařské oblasti

Zdroj: Stloukal (2016)

V České republice se nacházejí dvě vinařské oblasti. 96 % vinic zahrnuje vinařská oblast Morava. Téměř 80 % vína vyprodukovaného v této vinařské oblasti má dobrou, výbornou a vynikající jakost. Pouze 20 % ročníků má jakost vína horší. Je to dáno

délkou vegetačního období, která je v České republice kratší než například v západní Evropě. Slunce poskytuje vyšší tepelnou intenzitu pro pěstování vinných odrůd. Pěstované odrůdy mají pozdní vyzrání hroznu a jsou vhodné právě pro zpracování vysoce jakostních vín. Ve vinařské oblasti Morava probíhá zrání vinné révy pomaleji, což dává některým odrůdám speciální vůni. Moravská vinařská oblast má výborné předpoklady především pro výrobu bílých vín se specifickou vůní.

Vinařské podoblasti:

- **Vinařská podoblast mikulovská** - její rozloha je 4 737 ha vinic, zahrnuje 30 vinařských obcí a tvoří 25,3 % z vinic ČR. Jedná se o největší a nejteplejší vinařskou podoblast pod svahy Pálavy. Mimořádně se zde daří bílým odrůdám, jako Sauvignon, Ryzlink vlašský, Ryzlink rýnský, Müller-Thurgau, Rulandské šedé i bílé a především místní Pálava. Z červených vín je to Svatovavřínecké, Rulandské modré, Frankovka a Sauvignon.
- **Vinařská podoblast slovácká** - její rozloha je 4 514 ha vinic, zahrnuje 115 vinařských obcí a tvoří 24,1 % z vinic ČR. Slovácká oblast se rozprostírá od Břeclavi, podél hranic se Slovenskem až k Uherskému Hradišti.
- **Vinařská podoblast velkopavlovická** – její rozloha je 5 143 ha vinic, zahrnuje 752 vinařských obcí a tvoří 27,5 % z vinic ČR. Rozkládá se na území Jihomoravského kraje.
- **Vinařská podoblast znojemská** – její rozloha je 3 530 ha vinic, zahrnuje 91 vinařských obcí a tvoří 19,2 % z vinic ČR. Podoblast je vyhlášená pěstováním bílých aromatických vín.

K nejsevernějším výspám evropského vinohradnictví patří vinařská oblast Čechy. Nejvíce vinic se nachází v okolí Mělníka, Litoměřic a Mostu. Vinice se táhnou nepravidelně kolem řek Labe, Vltavy a Berounky, a to na jižních chráněných svazích. Nejsou souvislé tak jako na jižní Moravě. Proměnlivé počasí vždy nutilo vinaře k dlouholetému uchovávání a zrání vín v sudech. Vína jsou voňavější, ale také kyselější.

Vinařské podoblasti:

- **Mělnická podoblast** – její rozloha je 343 ha vinic, zahrnuje 37 vinařských obcí a tvoří 2,4 % z vinic ČR. Dobré podmínky jsou tu především pro pěstování modrých odrůd.
- **Litoměřická podoblast** – její rozloha je 288 ha vinic, zahrnuje 29 vinařských obcí a tvoří 1,5 % plochy vinic ČR. Jedná se o nejmenší vinařskou podoblast ČR; přesto dokáže konkurovat Mělnické podoblasti v obchodu s vínem v Praze. Rovněž zde jsou nejrozšířenější modré odrůdy.

Spotřebitelská centra

Spotřebitelé, to je poslední článek komoditního řetězce. Největšími spotřebitelskými centry jsou velké aglomerace, velká města se svými hypermarkety a supermarkety.

Nezanedbatelnou část spotřebitelských center představují i samotní producenti vína. Téměř každý soukromý vinař má svůj sklípek, ve kterém nabízí svoji produkci. Zde si může zákazník koupit víno nejkratší možnou cestou, prostřednictvím tzv. krátkého poptávkového řetězce.

4.3 Analýza nabídky révy vinné v ČR

Nejen agrobyznys, ale především obchodní politika zasahuje do možnosti rozvoje obchodu s vínem. Po roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU, se otevřela nová odbytiště pro vývoz vína z ČR. Samozřejmě se okamžitě objevila konkurence v podobě největších evropských producentů vína, států jižní Evropy. Státy jako Španělsko, Francie a Itálie jsou největší světoví vývozci vína. Evropská unie přijala společné opatření v oblasti organizace trhu s vínem a tím došlo k zajištění rovných podmínek všech členských států.

Následující tabulky dávají přehled o podílu vinic české a moravské vinařské oblasti.

Tabulka 2 - Podíl ploch vinic moštové bílé české a moravské vinařské oblasti*Zdroj: Vlastní, zpracování dle ČSÚ (2015)*

Sledované období	Celková plocha vinic (ha)	Vinařská oblast Čechy (ha)	Vinařská oblast Morava (ha)
2006	12 153,70	463,20	11 690,50
2010	11 383,29	397,97	10 985,35
2014	11 962,77	418,91	11 543,86

Ve sledovaném období let 2006, 2010 a 2014 byly nejvíce pěstovanými odrůdami moštové bílé tyto odrůdy: Müller-Thurgau, Veltlínské zelené, Ryzlink rýnský, Ryzlink vlašský, Sauvignon, Rulandské šedé, Chardonnay, Rulandské bílé, Tramín červený, Muškát moravský, Neuburské, Pálava. Nejvíce vysazovanou odrůdou v ČR je v současnosti aromatická odrůda Pálava. Pěstovala se na ploše 416 ha. Meziroční nárůst její plochy byl 12 %.

Tabulka 3 - Podíl ploch vinic moštové modré české a moravské vinařské oblasti*Zdroj: Vlastní, zpracování dle ČSÚ (2015)*

Sledované období	Celková plocha vinic (ha)	Vinařská oblast Čechy (ha)	Vinařská oblast Morava (ha)
2006	6 134,30	248,80	5 885,50
2010	5 866,54	234,51	5 632,03
2014	5 583,41	214,35	5 369,06

Nejvíce pěstovanými odrůdami moštové modré byly tyto odrůdy: Svatovavřínecké, Frankovka, Zweigeltrebe, Rulandské modré, Modrý Portugal, André, Cabernet Sauvignon, Cabernet Moravia, Dornfelder a Merlot.

Sklizeň hroznů révy vinné v ČR

Sklizeň hroznů nejčastěji ovlivňují klimatické podmínky. Na zrání a výnosnost hroznů má největší vliv dlouhý, slunečný a teplý podzim bez dlouhotrvajících srážek. Příznivě rovněž působí blízkost vodních ploch, které odrážejí sluneční paprsky. V níže uvedené tabulce jsou uvedeny hodnoty celkové sklizně hroznů ve sledovaném období od roku

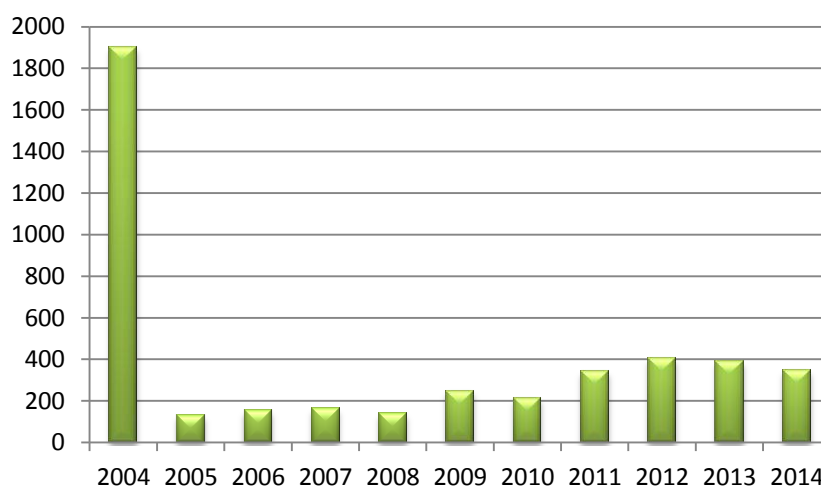
2006 do roku 2014. Z dat lze vysledovat, který rok byl pro pěstování vinné révy příznivý a který ne. Nejlepší podle celkové sklizně i podle výnosu z hektaru byly roky 2007, 2008 a 2011.

Tabulka 4 - Sklizeň révy vinné v letech 2006 - 2014

Zdroj: Vlastní, zpracování dle ČSÚ (2015)

Hrozny révy vinné	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celková sklizeň (t)	57 635	99 029	98 323	68 737	45 923	91 253	59 990	74 721	63 533
Výnos (t/ha)	3,71	5,82	6,03	4,27	2,87	5,70	3,83	4,77	4,03

V níže uvedeném grafu je zaznamenán pokles výsadby vinic po roce 2004. V roce 2004 vstoupila ČR do Evropské unie. Před tímto rokem došlo na našem území k masivní výsadbě nových vinic. Vstup ČR do EU s sebou přinesl ukončení výplaty státních dotací a dotací z Vinařského fondu na výsadbu nových vinic.

Graf 5 Výsadba vinic v ČR v hektarech v letech 2004 - 2014

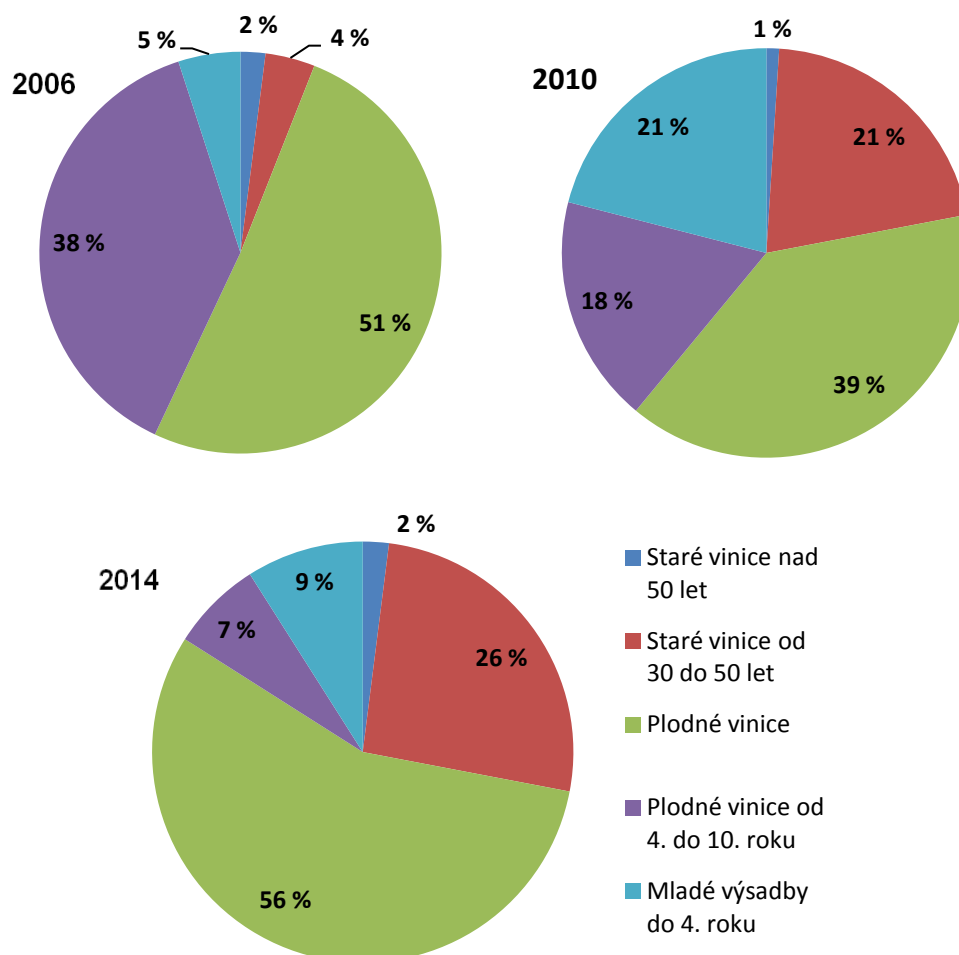
Zdroj: Vlastní, zpracování dle ÚKZÚZ (2015)

Z celkové plochy 18 395,27 ha osázené plochy vinic tvořily v roce 2006 12 153,70 ha odrůdy moštové bílé, 6 134,30 moštové modré a zanedbatelný podíl připadl na stolní a podnožové odrůdy. Z celkové plochy 17 337,81 ha osázené plochy vinic v roce 2010 11 383,40 ha tvořily odrůdy moštové bílé, 5 866,54 ha moštové

modré a zanedbatelný podíl 44,70 ha připadl na stolní a 39,40 ha podnožové odrůdy. Z celkové plochy 17 611,44 ha obhospodařované plochy vinic tvořily v roce 2014 11 962,77 ha odrůdy moštové bílé, 5 583,41 ha moštové modré a zanedbatelný podíl 27,74ha připadl na stolní, 31,60 ha na podnožové odrůdy a 1,1 ha tvořil šlechtitelský materiál.

S ohledem na restrukturalizaci vinic do roku 2006 byl podíl ploch mladých vinic významný. V plné plodnosti je více než třetina ploch vinic. Značný podíl vinic je nad 30 let; z nich některé jsou pěstiteli opouštěny pro nerentabilitu pěstování hroznů. Další porovnání vinic je za čtyři roky. V tomto období značně poklesl podíl vinic nad 30 let. Zvýšil se podíl plodných vinic, který tvořil polovinu veškerých vinic. Snížil se počet mladých výsadeb a naopak téměř 40 % zabírají plodné vinice do 10 let.

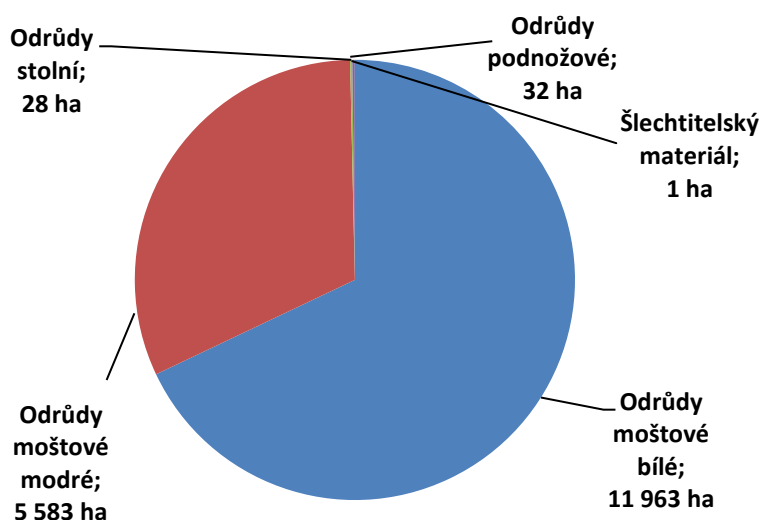

Graf 6 Struktura vinic ČR 2006, 2010, 2014

Zdroj: Vlastní, zpracování dle ÚKZÚZ (2007)

V současnosti dosahují plodné vinice více než poloviny veškerých ploch. Nepatrně se zvýšil podíl mladých výsadb a oproti období před čtyřmi lety se snížil počet plodných vinic do desátého roku. Je to důsledek malého počtu nově zakládáných vinic. Opět došlo k nárůstu vinic ve stáří 30 - 50 let.

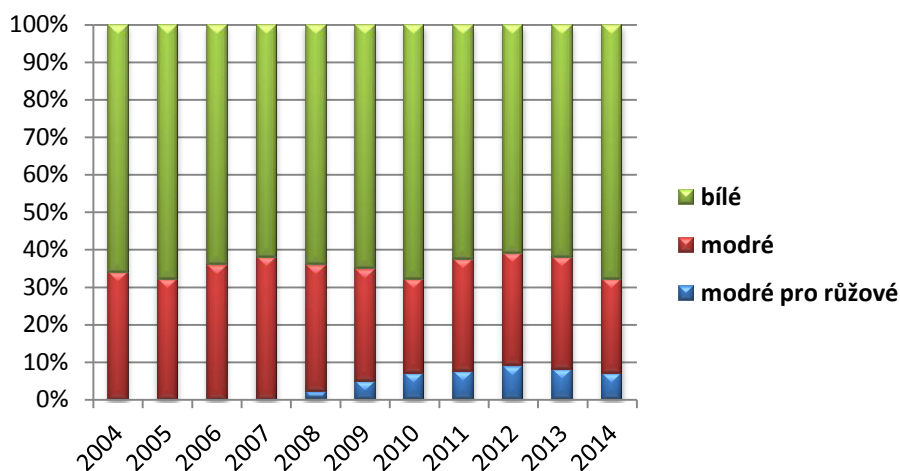
Graf, který zachycuje strukturu ploch vinic, byl ve všech sledovaných obdobích stejný. Na dvou třetinách ploch vinic se pěstují odrůdy moštové bílé. Jednu třetinu zaujímají odrůdy moštové modré. Rozdíly poměru jednotlivých ploch byly v celém sledovaném období zanedbatelné. Pozoruhodné je, že po propadu ploch vinic došlo v posledním roce k mírnému nárůstu.

Graf 7 Struktura ploch vinic

Zdroj: Vlastní zpracování dle ÚKZÚZ (2015)

Vývoj produkce bílého, modrého a růžového vína je zachycen na následujícím grafu. Růžové víno se začalo pěstovat až po roce 2007.

Graf 8 - Vývoj podílu produkce bílého, červeného a růžového vína v ČR

Zdroj: Vlastní, zpracování dle SV ČR (2015)

4.4 Analýza nabídky vína v ČR

Produkce vína se v posledních letech pohybuje okolo 550 tisíc hl/rok. Z tohoto množství přibližně dvě třetiny produkce tvoří vína bílá a jedna třetina připadá na vína červená. V následující tabulce je uvedena produkce vína v ČR ve vinařských letech 2009/2010 - 2014/2015.

Tabulka 5 - Produkce vína v ČR ve vinařských letech 2009 - 2015

Zdroj: Vlastní, zpracování dle Evropské komise, MZE (2015)

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Produkce vína v tis. hl	570	366	650	487	650	532

V České republice výrazně převažuje výroba vinařských produktů v režimech „vína s CHOP“, tj. vína s chráněným označením původu, a „vína s CHZO“, tj. vína s chráněným zeměpisným označením. Tento režim stanovuje nařízení Rady Evropského společenství. V souladu s tímto nařízením je možné vyrábět ve zmíněném režimu následující druhy výrobků z révy vinné: víno, mladé víno v procesu kvašení, likérové víno, šumivé víno, jakostní šumivé víno, jakostní aromatické šumivé víno, šumivé víno dosycené oxidem uhličitým, perlivé víno, perlivé víno dosycené oxidem uhličitým, hroznový mošt, částečně zkvašený hroznový mošt, částečně zkvašený hroznový mošt ze zaschlých hroznů, víno z přezrálých hroznů a vinný ocet.

Tyto druhy výrobků mohou být dále označeny následujícími výrazy: archivní víno, zemské víno, burčák, likérové víno, jakostní víno, jakostní víno odrůdové, jakostní víno s přívlastkem, jakostní víno známkové, jakostní šumivé víno stanovené oblasti, klaret, košer víno, krášleno na kvasnicích, mešní víno, mladé víno, panenská sklizeň, panenské víno, pozdní sběr, premium, pěstitelský sekt, rezerva, ryšák, růžák, školeno na kvasnicích, víno originální certifikace, víno s přívlastkem, zráló na kvasnicích, labín.

Za období od vstupu ČR do EU v roce 2004 tuzemská produkce značně kolísá. To je hlavní aspekt vývoje cen vína na trhu. Množství vína na trhu kulminovalo v letech 2008 a 2009 a od té doby se nabídka snižuje. Naopak dlouhodobý vývoj spotřeby vína vykazuje velmi spolehlivý trend, kde lze meziročně očekávat minimální odchylky, stejně jako u vývozu. Vývoz vína sice v posledním roce zaznamenal mírný pokles, v případě spotřeby dochází spíše ke stabilizaci.

4.4.1 Zahraniční obchod s vínem

Import

Dovozem vína je míněn dovoz ze třetích zemí. Má svá pravidla. Vedle něj existuje převoz vína mezi jednotlivými členskými státy EU; to se nazývá intrakomunitární obchod s vínem. Jeho pravidla jsou dána Nařízením Komise ES.

Od roku 2006 do roku 2011 se projevoval trvalý nárůst dovozu vína do České republiky. Tento nárůst byl téměř lineární. Nejvyšší nabídka vín byla v letech 2008 a 2009. V tomto období byla i nejnižší cena hroznů na domácí trhu. V roce 2007 došlo ke snížení zásob vína. V následujících dvou letech však byla vyšší sklizeň a zásoby vína opět narostly. V letech 2011 a 2012 došlo v České republice k výraznému snížení skladových zásob vína.

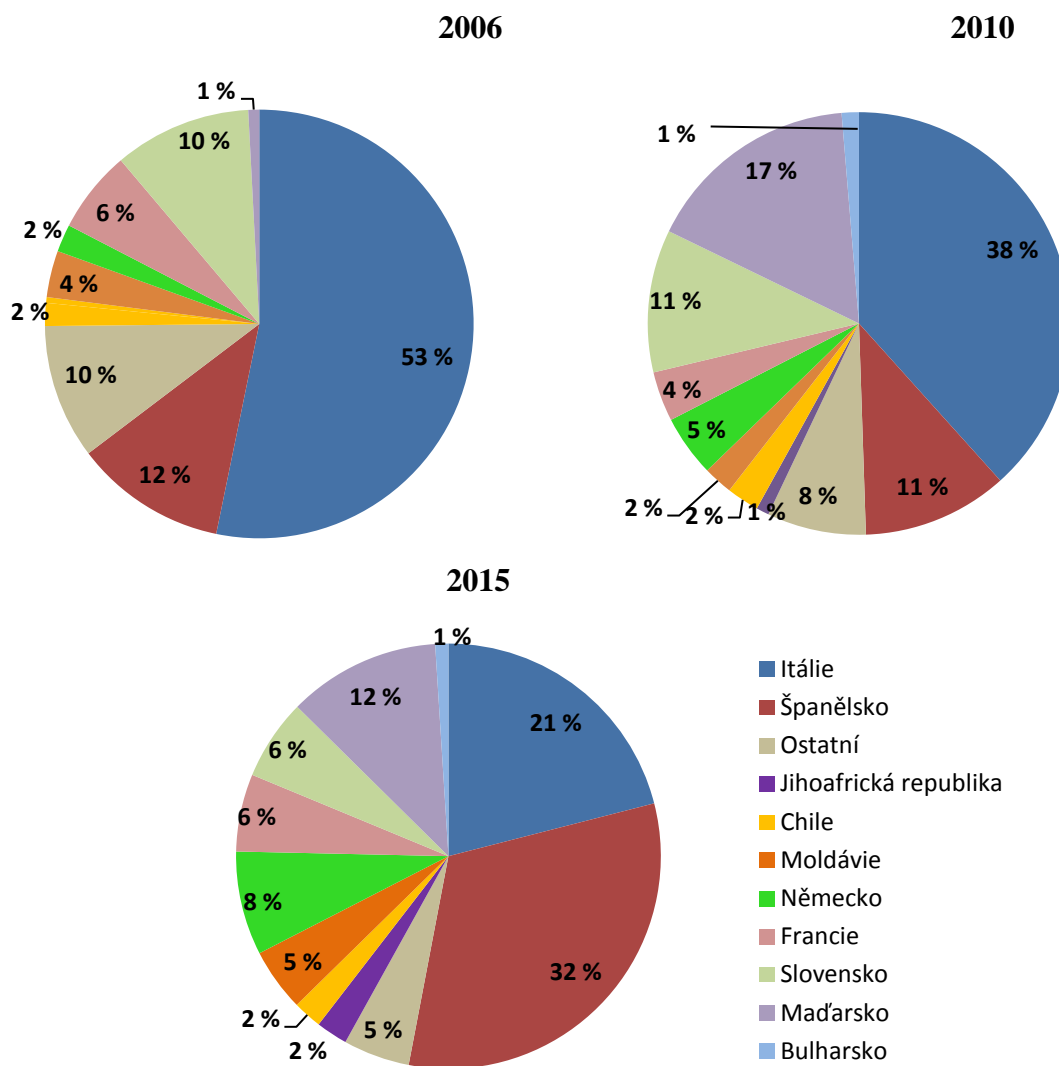
V uvedené tabulce bude znázorněn celkový objem dovozu vína do České republiky za jednotlivé roky. Hodnoty v tabulce jsou uvedeny v tisících hektolitrech.

Tabulka 6 - Celkový objem dovozu vína do ČR v letech 2006 - 2014

Zdroj: Vlastní, zpracování dle ČSÚ (2016)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
(tis. hl)	1 366	1 333	1 477	1 365	1 386	1 589	993	1 369	1 382

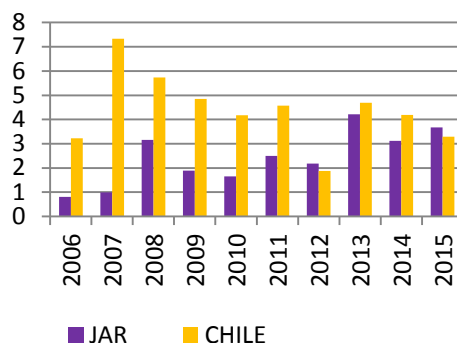
V následujících třech grafech jsou porovnávány země, které do České republiky dovážely nejvíce vína. Porovnávána jsou data za léta 2006, 2010 a 2015. Je zajímavé, že v roce 2006 měla největší podíl na českém trhu Itálie, v současnosti se před ni posunulo Španělsko. Podíl ostatních států na trhu s vínem je za celé sledované období téměř stejný.

Graf 9 – Struktura importu vína do ČR v letech 2006, 2010 a 2015
Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Země s největším dovozem vína do ČR byly rozděleny podle teritorií. Mezi mimoevropské státy bylo zařazeno Chile a Jihoafrická republika. Dovoz vína z Chile dosáhl nejvyššího objemu v roce 2007, kdy se dovezlo téměř 8 milionů litrů vína. Od té doby se začal dovoz snižovat a svého minima dosáhl v roce 2012. V roce 2013 došlo

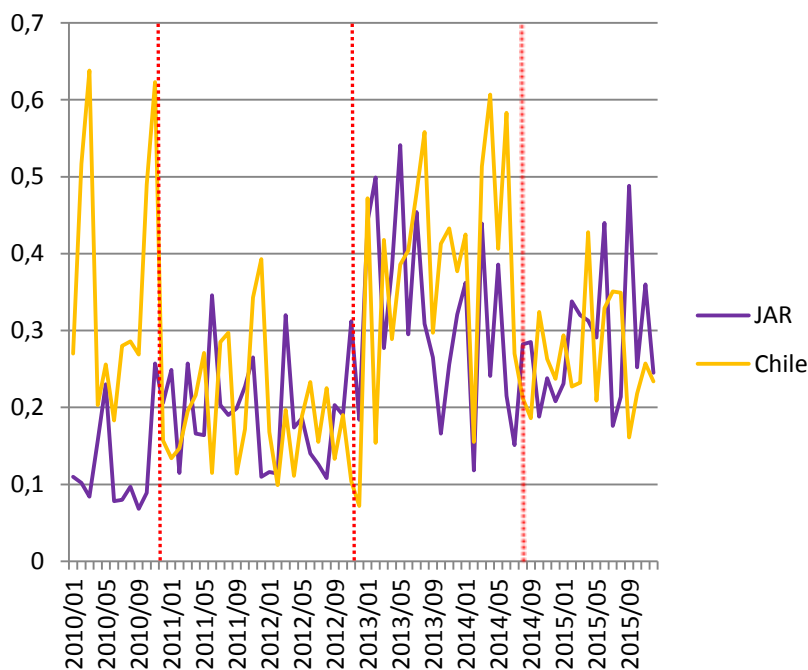
opět ke zvýšení dovozu, ten se drží na stabilní hranici. Dovoz vína z JAR se postupně zvyšoval a v roce 2015 byl větší než dovoz z Chile.

Graf 10 - Mimoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

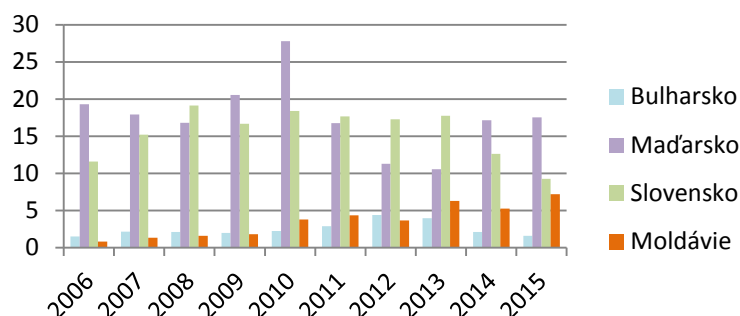
V dalším grafu je znázorněn dovoz vína od roku 2010 po měsících. V tomto případě je zajímavé sledovat, v jakých vlnách ke zvýšení dovozu dochází. Většinou se tak děje před koncem roku a na přelomu dubna a května. Je to dáno poptávkou při příležitosti oslav konce roku a na jaře, kdy jsou Velikonoce. V tomto období konzumace vína stoupá.

Graf 11 - Mimoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v měsících 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

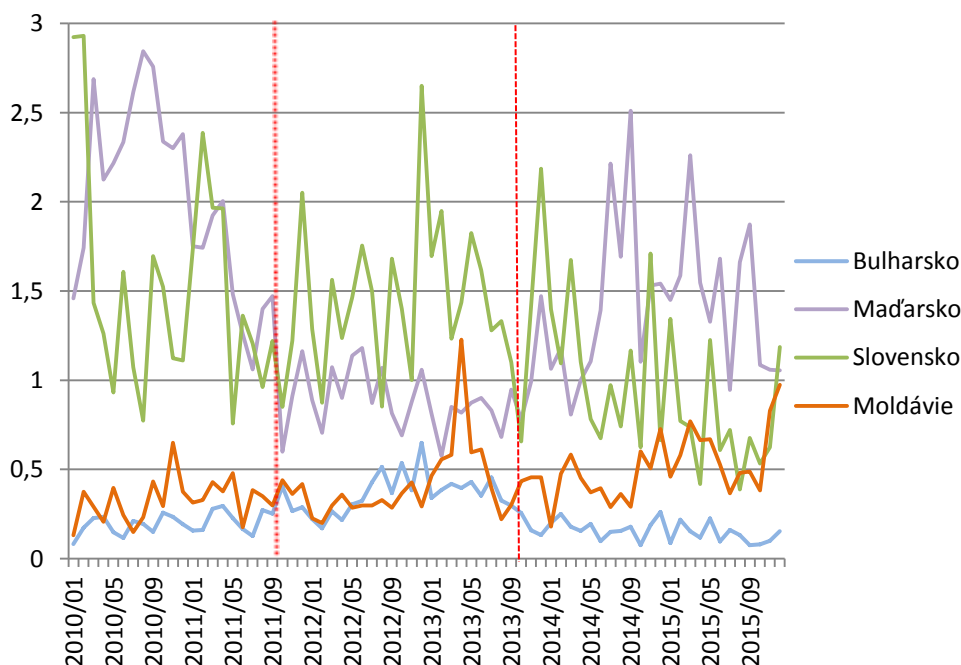
Další graf znázorňuje dovoz vína ze států východní Evropy. Mezi těmito státy stojí na předních místech Maďarsko a Slovensko. Z nich se dováží největší objem vína. Je to dáno jak jejich polohou, jsou to téměř naši sousedé, tak i tradicí, neboť jsme se Slovenskem dlouho tvořili jeden stát.

Graf 12 - Východoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

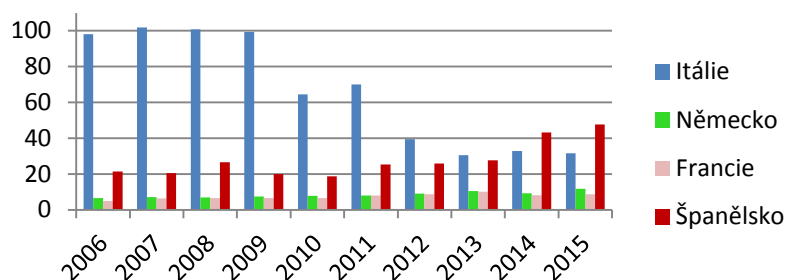
Na tomto grafu je vidět, jak se mění pozice dovozců na trhu; střídá se Maďarsko se Slovenskem. Ke konci roku 2015 se zvýšil dovoz vína z Moldávie. Jako u předešlého grafu i zde je největší propad v dovozu ve 3. čtvrtletí a poté následuje prudký nárůst objemu dovozu vína.

Graf 13 - Východoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v měsících 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

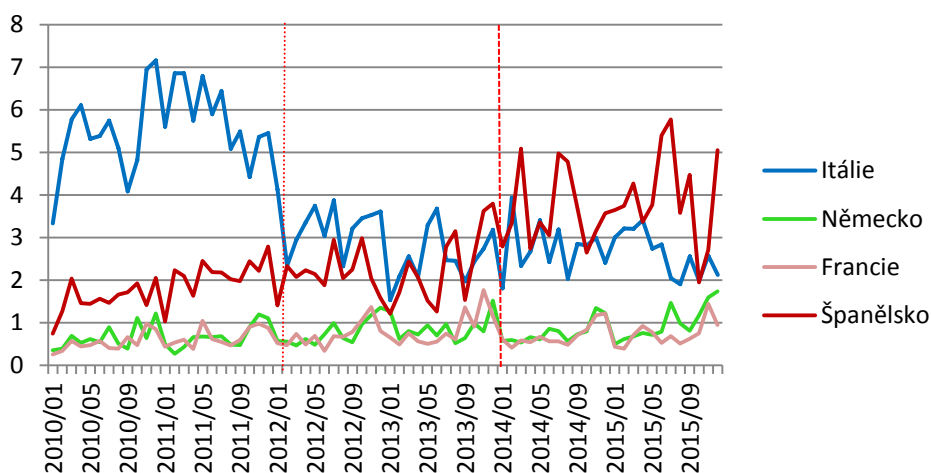
Jednoznačně největším dovozcem vína byla do roku 2013 Itálie. Po roce 2013 si vyměnila své místo se Španělskem. Francie a Německo se drží přibližně na stejné úrovni.

Graf 14 - Západoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

I na tomto grafu, znázorňujícím měsíční objem dovozu, vidíme, že největší objem dovozu je vždy ke konci roku a na přelomu dubna a května. Největší propad se projevuje - podobně jako u ostatních dovozců - na konci třetího čtvrtletí. Graf zároveň ukazuje, jak se měnila pozice Itálie, která své místo uvolnila Španělsku.

Graf 15 - Západoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v měsících 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Pravdou je, že Itálie produkuje velké množství vína, avšak jeho kvalita nedosahuje úrovně vína španělského. Protože Češi preferují kvalitu, zvýšila se poptávka po španělském víně a důsledkem toho je i zvýšení dovozu tohoto vína.

Export

Podobně, jako byla při dovozu vína do České republiky dominantní Itálie, při vývozu z České republiky je dominantní Slovensko. Státy, do kterých Česká republika vyváží svoji produkci, jsou seřazeny podle oblastí. Společně s mimoevropskými státy tabulka uvádí všechny ostatní země, kromě zemí vybraných, pro které byly grafy zpracovány samostatně.

Pozitivní je nárůst exportu vína z ČR. V roce 2005 to byl objem ve výši 5 % tuzemské produkce, v roce 2006 již 10 %, v roce 2007 dokonce 25 %, v letech 2008 a 2009 22 %, v roce 2010 s nízkou sklizní 40 % a v roce 2011 dokonce 65 %. V roce 2012 došlo k poklesu na 31 % a v roce 2013 se export vrátil téměř na hladinu roku 2011, tedy opět na více než polovinu tuzemské produkce. V roce 2014 pak dosáhl export jedné třetiny celkového objemu vína vyprodukovaného v ČR. Tyto výsledky jsou ovlivněny nejenom exportovaným množstvím tuzemského vína a sklizní; určitě zde působí i faktor čilého obchodu s vínem, kdy naprostá většina exportovaného vína nepochází z ČR.

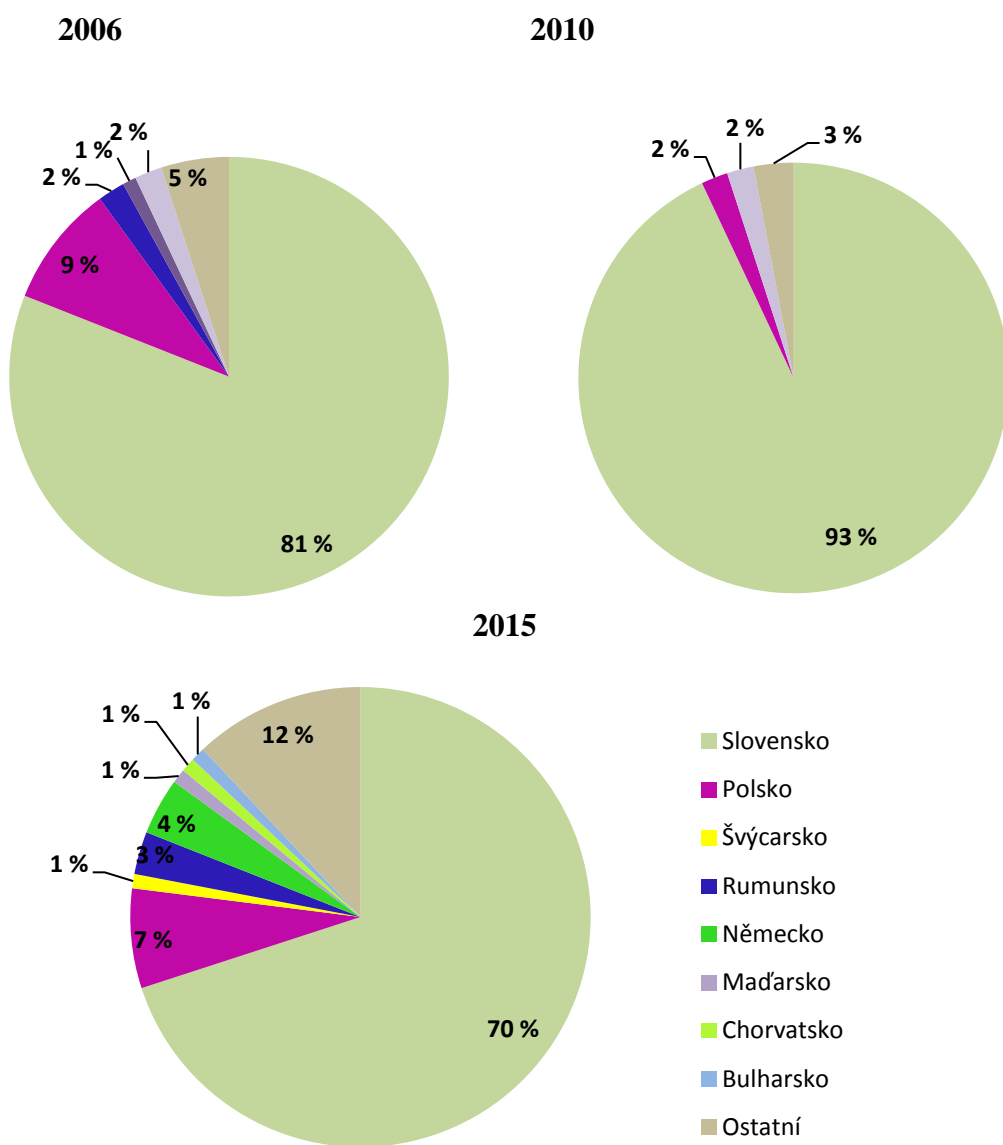
V následujících třech grafech bude uveden vývoz vína z České republiky do vybraného vzorku států. Již na první pohled je patrné, že největším odběratelem českých vín je Slovenská republika. Tato skutečnost je dána historickým vztahem obou zemí. Hospodářská spolupráce probíhá ve všech ekonomických oblastech.

V následující tabulce jsou uvedena data objemu vývozu vína z České republiky v letech 2006 – 2014.

Tabulka 7 - Celkový objem vývozu vína z ČR v letech 2006 - 2014

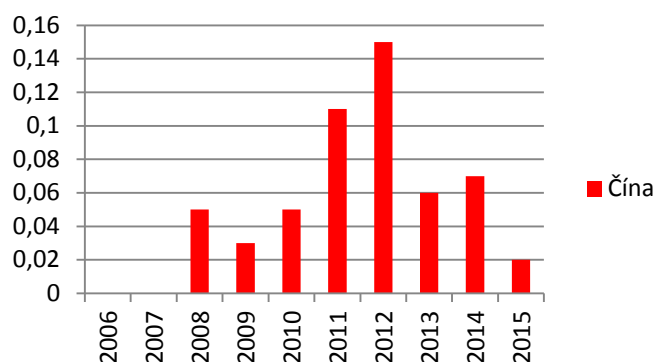
Zdroj: Vlastní, zpracování dle ČSÚ (2016)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
(tis. hl)	46	85	179	183	144	251	115	291	168

Graf 16 - Země s největším objemem vývozu z ČR v roce 2006, 2010, 2015
Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

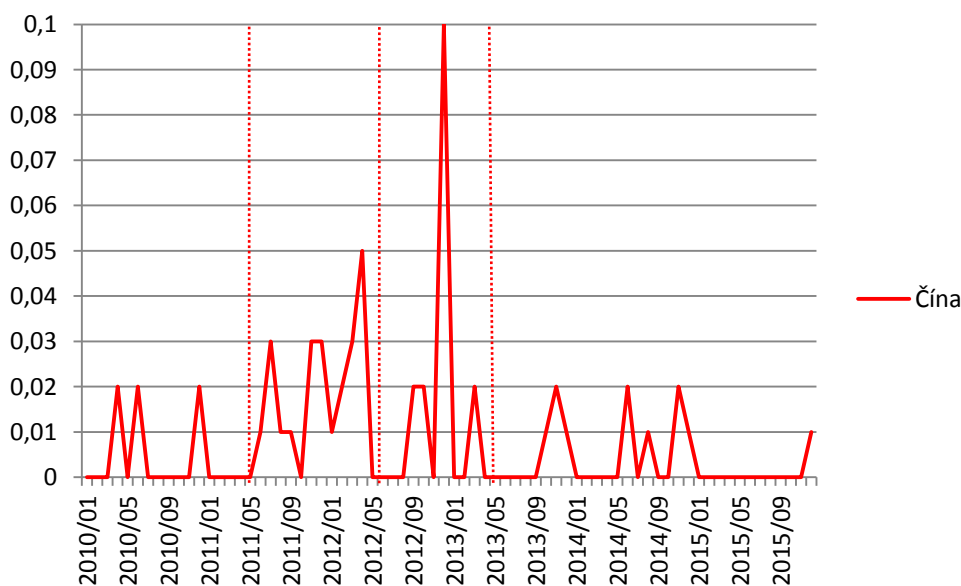
Z mimoevropských zemí Česká republika vyváží svoji produkci pouze do Číny.

Graf 17 - Mimoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

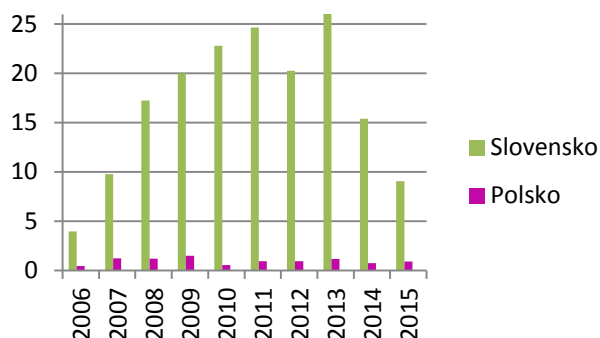
Při vývozu naší produkce je třeba uvést fakt, že v některých měsících byl vývoz nulový. Je to období, kdy se křivka pohybuje na nulové ose. Podle pohybu křivky i při vývozu podobně jako při dovozu je nejvyšší bod vždy v období nového roku, případně čínského nového roku, který je o měsíc později než u nás.

Graf 18 - Mimoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

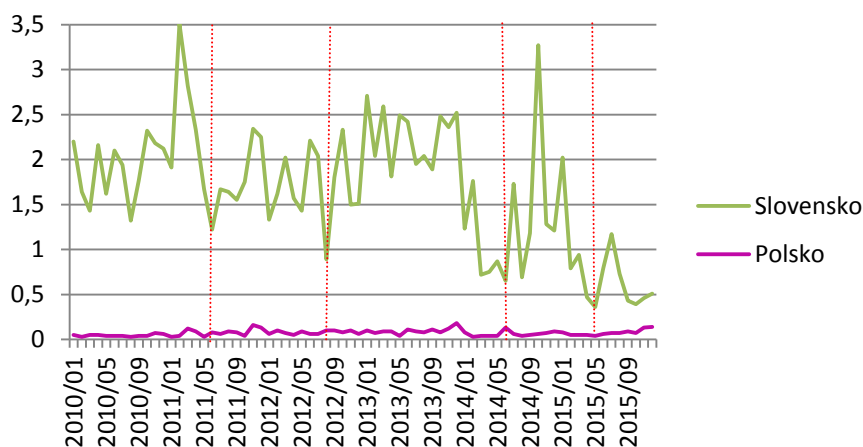
Podobně jako stagnuje dovoz v tomto případě ve 3. čtvrtletí i vývoz. Vrcholu dosáhl v roce 2013. Čína nakupuje objemově méně vína, víno však má vysokou kvalitu.

Graf 19 - Východoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

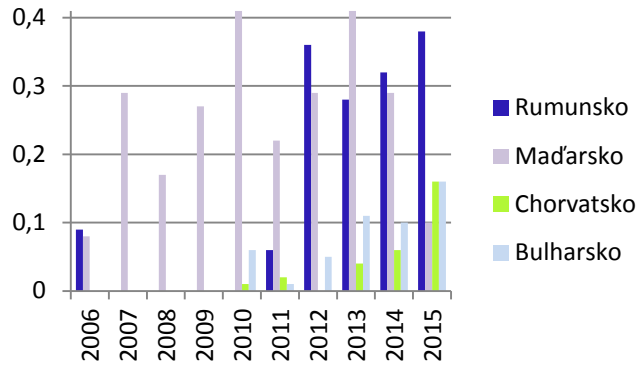
Jednoznačně největším odběratelem vína je Slovensko. Do Slovenské republiky exportuje ČR v současné době asi 70 % veškerého vývozu. Je to mírný pokles oproti roku 2010, kdy vývoz do Slovenské republiky dosáhl téměř 93 % vývozu ČR. Mezi východoevropské země, kam ČR vyváží spoji produkci, patří i Estonsko. Bohužel, vývoz do této pobaltské země dosahuje tak malého objemu, že hodnoty nebylo možné v grafu znázornit.

Graf 20 – Ostatní východoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

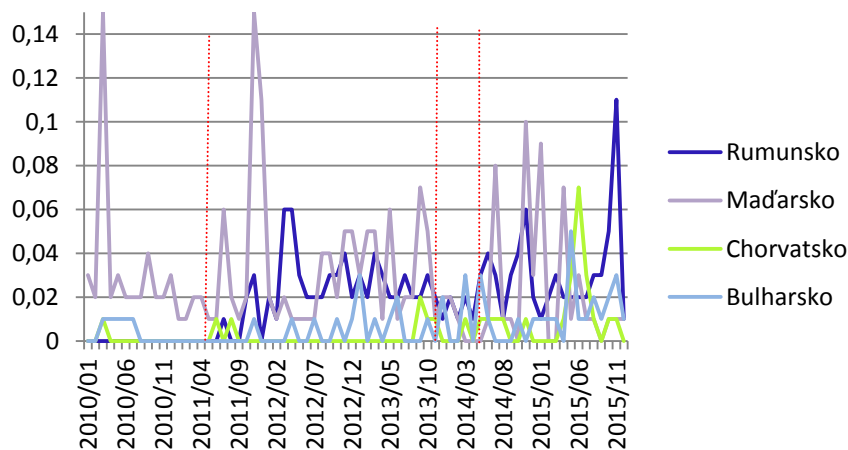
Dovoz a vývoz vína dosahují největšího objemu vždy koncem a začátkem roku. Naopak propad je zaznamenáván vždy kolem měsíce září.

Graf 21 - Balkánské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

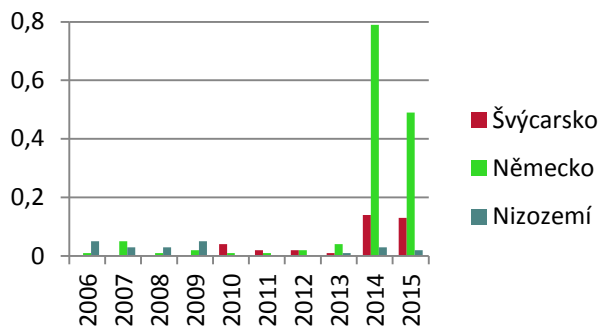
Důležitým odběratelem české produkce bylo Maďarsko, v minulých letech jasně převyšovalo své sousedy z Balkánského poloostrova. V posledním období vývoz do této země poklesl a naopak se do popředí dostalo Rumunsko. Zatím co do Maďarska se v současnosti vyváží 1 % veškeré produkce, do Rumunska jsou to již 3 %.

Graf 22 - Balkánské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

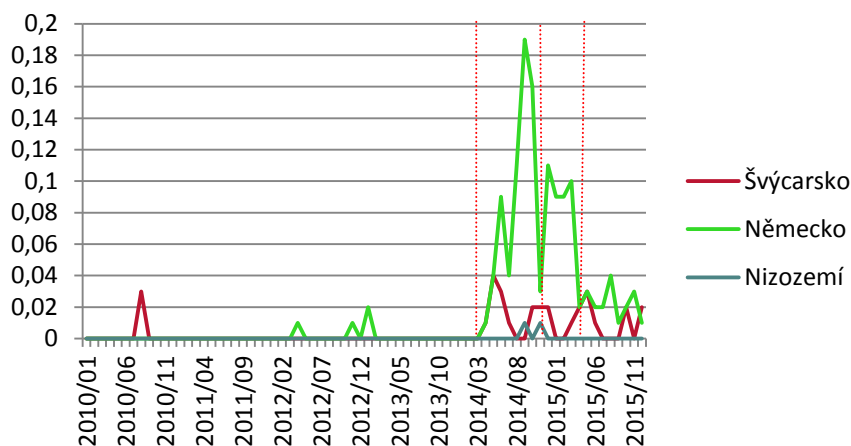
I tento graf ukazuje situaci, kdy ke konci roku vývoz dosahuje svého vrcholu a poté opět spadne na minimum. Stabilně je křivka na minimum kolem 9. měsíce. Zajímavé je, že v období 10/2013 – 04/2014 byl vývoz vůbec nejmenší z celého sledovaného období.

Graf 23 - Západoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Ze západoevropských zemí je naším největším odběratelem Německo. Vývoz do Německa dosáhl svého vrcholu ve II. čtvrtletí roku 2014; další vrchol byl na přelomu roku 2014 a 2015. Ve stejném období se dařilo i vývozu do Švýcarska, objem vyváženého vína však zdaleka nedosáhl vývozu do Německa.

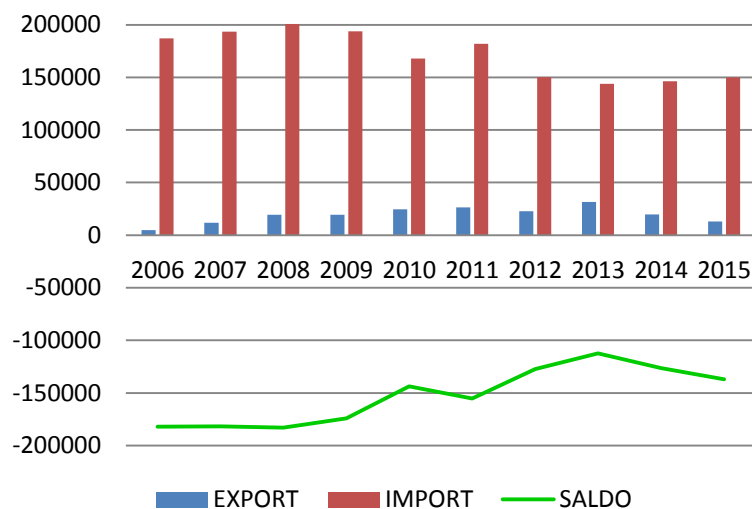
Graf 24 - Západoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Za období vstupu ČR do EU v roce 2004 tuzemská produkce značně kolísá. Toto je hlavní aspekt vývoje cen vína na trhu. Množství vína na trhu kulminovalo v letech 2008 a 2009 a od té doby se nabídka snižuje.

4.4.2 Podíl vývozu a dovozu vína

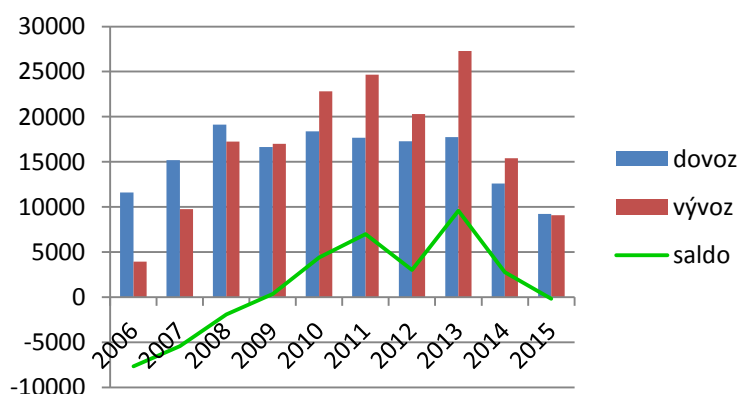
V závěrečné části kapitoly Analýza nabídky vína v ČR je znázorněn podíl vývozu a dovozu vína. V prvním grafu této části je uvedeno celkové saldo vývozu a dovozu vína. Vývoz České republiky je téměř zanedbatelný. Spotřeba vína v ČR převyšuje nabídku, a proto je nutné víno dovážet.

Graf 25 Česká republika - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015 (tis. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

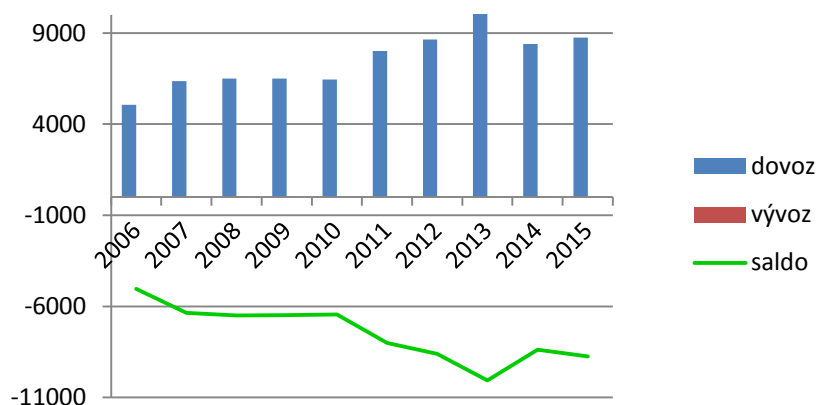
Další grafy představují saldo u zemí, se kterými Česká republika obchoduje jak na poli dovozu, tak na poli vývozu. Jako první bude znázorněno saldo Slovenské republiky.

Graf 26 Slovensko - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015 (tis. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

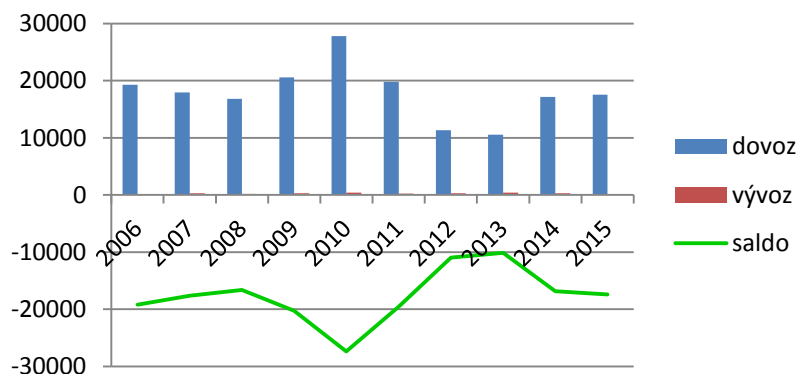
Vzájemné obchodní vztahy se Slovenskem v komoditě vína trvale narůstají. Ze Slovenska jsme po vstupu ČR do EU více vína dováželi, než vyváželi. Teprve v roce 2009 se objem obchodní bilance vyrovnal a následně obrátil. V roce 2014 jsme na Slovensko vyvezli o 25 % vína v objemu více, než jsme dovezli. V poslední době se tempo růstu obchodní výměny již snižuje, zvláště dovoz ze Slovenska, který od roku 2010 klesá.

Graf 27 Francie - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015 (tis. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Vývoz našich vín do Francie je zanedbatelný, a proto v grafu nejsou jeho hodnoty téměř vidět.

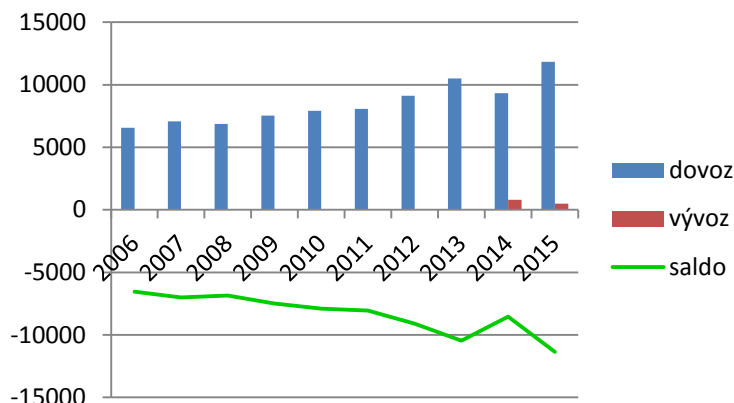
Graf 28 Maďarsko - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Podobně jako do Francie i do Maďarska vyváží naše republika minimální množství v porovnání s dovozem z této země. Největší podíl vývozu a dovozu vína byl v letech 2009 - 2011. Tato skutečnost se projevuje na křivce salda, které v uvedených letech dosahuje nejvyšších záporných hodnot.

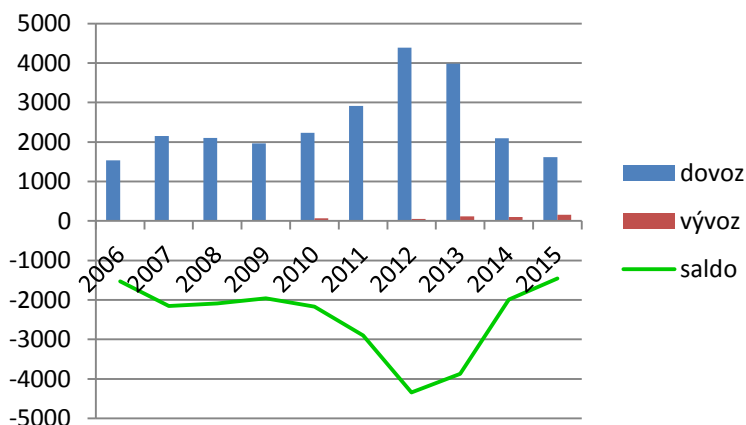
V dalších letech se dovoz vína snížil a tím se začala křivka přibližovat k nulovým hodnotám, které by znamenaly vyrovnaný poměr vývozu a dovozu.

Graf 29 Německo - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Posledním státem, u kterého je možné porovnávat data za import a export, je Bulharsko.

Graf 30 Bulharsko - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Česká republika nevyváží žádné víno do Chile; do Jihoafrické republiky bylo za posledních deset let vyvezeno pouze 300 litrů vína. Do Itálie byl vývoz vína za sledované období menší než 100 000 litrů; podobný objem byl vyvezen do Moldávie. Španělsko, země, odkud je v současnosti nejvyšší dovoz, importuje z ČR cca 150 000 litrů.

Tabulka 8 Vývoj obchodní bilance s vínem v ČR v letech 2005 - 2014 (mil. Kč)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle SV ČR

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dovoz	- 2 290	- 2 699	- 3 143	- 3 275	- 3 139	- 3 260	- 3 563	- 3 685	- 4 170	- 3 933
Vývoz	147	193	293	415	385	464	550	553	811	702
Rozdíl	- 2 143	- 2 506	- 2 850	- 2 860	- 2 754	- 2 796	- 3 013	- 3 132	- 3 359	- 3 231

Záporné saldo zahraničního obchodu ČR již počtvrté v řadě přesáhlo 3 miliardy Kč, i když se v roce 2014 snížilo o 128 milionů Kč. Stejně jako objem i hodnota vyvezeného vína v posledních deseti letech trvale narůstá. Finanční hodnota ročně spotřebovaného vína na našem trhu se pohybuje kolem 6 miliard Kč. Nejvíce prostředků za dovezené víno skončilo v Itálii, pak následuje Francie a Španělsko. Přitom z Francie se dovezlo 26 % objemu vína v porovnání s Itálií.

5 Závěr

Komoditní vertikála réva vinná je velmi specifická svými vazbami. Je zde přímá vazba mezi zemědělským prvovýrobcem a konečným spotřebitelem, což tuto komoditní vertikálu formuje. Výroba této komodity je spojena s hlubokými kulturními tradicemi.

Vinohradnický a vinařský sektor v ČR je regulován závaznými národními a unijními předpisy. S tím souvisí i provádění příslušných kontrol, jejichž cílem je zjistit, zda činnosti probíhající v sektoru vinohradnictví a vinařství jsou v souladu s těmito předpisy. Vinohradnický a vinařský sektor může na svoji činnost čerpat dotace a podpory z různých zdrojů a tematických oblastí. Tento sektor je podporován jednak z národních finančních prostředků, jednak prostřednictvím dotace z EU.

Prostřednictvím registru vinic je spravován produkční potenciál ČR, státní rezerva pro novou výsadbu vinic, přidělování práva na opětovnou výsadbu. Vedením tohoto registru je pověřen Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

V rámci společného trhu EU nejsou pro pohyb zboží uvnitř Evropské unie stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy ze zemí, které nejsou součástí EU, platí společný celní sazebník. Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU byla zakotvena povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Neplnění těchto povinností je sankcionováno.

Po vstupu ČR do Evropské unie byla zavedena některá omezující opatření, jako například stanovení maximálního hektarového výnosu. Aby nešlo k nekontrolované nadprodukci vína, byl vydán zákaz rozšiřování ploch vinic. Zákaz rozšiřování vinic je směřován především k tomu, aby bylo zabráněno výsadbě produkující nekvalitní stolní vína. Všechny tyto změny nutí vinaře a vinohradníky, aby se zapojili do dalších fází komoditního řetězce a získali tak výhodu nad konkurencí. Z tohoto důvodu se i větší mírou podílejí na koncové ceně výrobků, mají možnost lépe reagovat na požadavky spotřebitelů bez dalších mezistupňů.

Obchod s vínem, prodej produktů a ochranu označování vína podle zemědělského původu podporuje Vinařský fond.

Vinařský rok 2005/2006 lze charakterizovat zvýšením dovozu produktů vinohradnictví a vinařství. V porovnání s vinařským rokem 2004/2005 došlo ke zvýšení celkového dovozu vín o 2,7 %. Toto zvýšení odpovídalo objemu 1 320 tisíc hektolitrů,

v přepočtu na koruny činil dovoz 2 380 milionů Kč. Ke zvýšení došlo jak u vína v obalech do 2 litrů, tak i v obalech nad 2 litry. V prvním případě se nejvíce vína dovezlo ze Španělska (150 tisíc hl), Itálie (132 tisíc hl) a Maďarska (83 tisíc hl). Ve druhém případě se nejvíce vína dovezlo z Itálie (418 tisíc hl), Maďarska (112 tisíc hl) a Slovenska (92 tisíc hl). Dovoz šumivého vína činil 14 tisíc hl; tento typ vína se dovážel především z Francie, Německa a Itálie. Měsíce s největším dovozem v roce 2006 byly březen, červenec, listopad, prosinec, kdy dosáhl dovoz v průměru výše 130 tisíc hl. Vývoz z ČR dosáhl ve vinařském roce 2005/2006 objemu 39,6 tisíc tis. hl. V kalendářním roce 2006 byl vývoz nejvyšší v měsících červenec - prosinec, kdy dosahoval výše 5 tisíc hl.

Ve vinařském roce 2006/2007 se dovoz vín oproti roku předchozímu zvýšil pouze o 1 %, a to na celkový objem 1 338 tisíc hl. Tento objem odpovídal částce 2 500 milionů Kč. Nejvíce vína v obalech do 2 litrů se dovezlo opět ze Španělska (147 tisíc hl), Itálie (111 tisíc hl) a Maďarska (53 tisíc hl). V obalech nad 2 litry se nejvíce vína importovalo z Itálie (430 tisíc hl), Maďarska (123 tisíc hl) a Slovenska (115 tisíc hl). Šumivého vína se nejvíce dovezlo z Belgie, Itálie a Francie. V kalendářním roce 2007 bylo nejvíce vína dovezeno v měsících březen, květen, listopad a prosinec. Celkový objem dovozu byl 1 460 tis. hl. Naopak nejvíce vína se vyvezlo v měsících březen, duben květen, listopad a prosinec. Celkový objem vývozu představoval 89 tisíc hl.

Ve vinařském roce 2007/2008 došlo ke zvýšení dovozu vína o 14 %. Celkový objem dováženého vína byl 1 525 tisíc hl, což činilo přibližně 3 300 milionů Kč. Zvýšil se dovoz vína ve všech kategoriích. Nejvyšší nárůst zaznamenalo šumivé víno, kde se dovoz zvýšil téměř o 40 %. Nejvíce vína v obalech do dvou litrů se dovezlo ze Španělska (194 tisíc hl), Itálie (98 tisíc hl) a Maďarska (59 tisíc hl), v obalech nad 2 l (426 tisíc hl), ze Slovenska (160 tisíc hl) a Maďarska (105 tisíc hl). Ke zvýšení objemu došlo i u vývozu. Vývoz vína se zvýšil na 210 %, celkový objem byl 183,93 tisíc hl. Výrazný vývoz vína byl zaznamenán zejména u vín v obalech nad 2 litry. Na Slovensko se vyvezlo téměř 43 tisíc hl vína; dovoz byl nejvyšší v měsících červen, červenec a prosinec 2008 a vývoz byl nejvyšší v měsících duben, květen, září, říjen a listopad 2008.

Celkový objem dovozu do ČR ve vinařském roce 2008/2009 vzrostl o 34 % na celkových 2 037 tisíc hl, což činilo v přepočtu na koruny více než 5 154 milionů Kč. I v tomto roce došlo ke zvýšení dovozu vína ve všech kategoriích. V obalech do 2 l se dovezlo nejvíce vína z Itálie (164 tisíc hl), Španělska (148 tisíc hl) a Maďarska (70 tisíc hl). V obalech nad 2 l se nejvíce vína dovezlo z Itálie (392 tis. hl), Slovenska (134 tis. hl) a Maďarska (133 tisíc hl). V tomtéž roce došlo i ke zvýšení vývozu, a to o 36 % na celkových 194,3 tisíc hl. Výrazný vývoz byl zaznamenán v obalech nad 2 l, a to na Slovensko, kam se vyvezlo téměř 142 tisíc hl vína. Měsíci s nejvyšším dovozem vína v roce 2009 byly duben, listopad a prosinec. Měsíci s nejvyšším vývozem vína byly březen, červenec, srpen a listopad.

Ve vinařském roce 2009/2010 vzrostl dovoz vína o 2 % na celkových 1 387 tisíc hl, což činilo 3 003 milionů Kč. Zvýšil se dovoz vína v obalech do 2 l a snížil se objem dovozu vína v obalech nad 2 l. V prvním případě se dovezlo nejvíce vína z Itálie (279 tisíc hl), Španělska (161 tisíc hl) a Maďarska (92 tisíc hl). V obalech nad 2 l se nejvíce vína dovezlo z Itálie (291 tisíc hl), Maďarska (99 tisíc hl) a Slovenska (80 tisíc hl). V roce 2010 došlo ke snížení objemu vývozu vín o 11 %. Z toho bylo nejvíce vína vyvezeno na Slovensko, téměř 130 tisíc hl. Dovoz byl nejvyšší v měsících březen, listopad, prosinec. Vývoz dosáhl celkového objemu 143 tisíc hl a nejvyšší byl v měsících leden, duben, listopad a prosinec.

Vinařský rok 2010/2011 zaznamenal nepatrné zvýšení dovozu na celkových 1 386 tisíc hl a celkový vývoz se zvýšil téměř o 100 tisíc hl, a sice na 251 tisíc hl. Zemí s nejvyšším dovozem byla opět Itálie a zemí s nejvyšším vývozem bylo Slovensko. Nejvíce vína se dovezlo v měsíci únoru, listopadu a prosinci. Nejvíce vína se poté vyvezlo v měsících únor, březen, listopad a prosinec.

Kalendářní rok 2011 zaznamenal opět nárůst dovozu vína, a to na celkových 1 588 tisíc hl v celkovém objemu 3 401 milion Kč. V tomto roce bylo dovezeno 816 tisíc hl vína v obalech do 2 l a 688 tisíc hl vína v obalech nad 2l. Vývoz vína představoval v tomtéž roce 251 tisíc hl v celkovém objemu 557 tisíc Kč. Naopak bylo vyvezeno více vína v obalech nad 2 l, a to 156 tisíc hl, naproti tomu vína v obalech do 2 l bylo vyvezeno 93 tisíc hl.

V kalendářním roce 2012 poklesl dovoz vína o 600 tisíc hl na celkový objem 993 tisíc hl. Prostředky na dovoz vína dosáhly výše 2 859 tisíc Kč. Na polovinu poklesl

v témž roce i vývoz vína. Dvě třetiny vína byly v obalech do 2 l a pouze jedna třetina v obalech nad 2 l. Objem vývozu byl 115 tisíc Kč, což odpovídalo hodnotě 420 tisíc Kč.

Kalendářní rok 2013 zaznamenal prudký nárůst objemu. Celkem se přivezlo 1 369 tisíc hl vína. Více bylo vína v obalech do 2 l, Avšak rozdíl je zanedbatelný. Zemí s největším dovozem vína v obalech do 2 l byla Itálie (148 tisíc hl), následovalo Španělsko (143 tisíc hl) a Francie (79 tisíc hl); nad 2 l to potom bylo Španělsko (121 tisíc hl), Itálie (99 tisíc hl) a Slovensko (94 tisíc hl). Šumivé víno se nejvíce dováželo z Polska a Itálie. Nejvíce vína se vyvezlo na Slovensko, a to v obou kategoriích - jak v obalech do 2 l, tak i v obalech nad 2 l. Šumivé víno se nejvíce vyváželo do Dánska.

Kalendářní rok 2014 zaznamenal mírné zvýšení dovozu, a to o 20 tisíc hl. Zvýšil se především dovoz vína v obalech nad 2 l. Nejvíce vína v obalech do 2 l i nad 2 l se přivezlo ze Španělska, potom následovala Itálie a Maďarsko. Šumivé víno se nejvíce importovalo z Itálie, Německa a Francie. V roce 2014 nejvyšší vývoz vína v obalech do 2 l i nad 2 l směřoval na Slovensko. Šumivého vína se nejvíce vyvezlo do Polska.

6 Literatura

BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Koncepce a vývoj agrární politiky EU a USA*. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2007. ISBN 978-80-7375-133-3

BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Podstata a ekonomické souvislosti formování agrobyznysu*. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005. ISBN 80-7157-911-4

CALLEC, Christian a Antonín MAREŠ. *Velká encyklopedie vína*. Čestlice: Rebo Productions, 2002. ISBN 80-7234-245-2

CALLEC, Christian. *Encyklopedie vína*. Čestlice: Rebo Productions, 2002. ISBN 80-7234-068-9

CIHELKOVÁ, Eva a Jaroslav JAKŠ. *Evropská integrace – Evropská Unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0854-0

DOLEŽAL, Petr. *Lexikon českého vinařství: historie a současnost pěstování vína v českých zemích*. Nový Bydžov: Petr + Iva, 1999. ISBN 80-7023-250-1

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3396-8

KRAUS, Vilém. *Réva a víno v Čechách a na Moravě*. Praha: Radix, 1999. ISBN 80-86031-23-3

KRAUS, Vilém, Zdeněk KUTTELVAŠER a Bohumil VURM. *Encyklopedie českého a moravského vína*. Čestlice: Melantrich, 1997. ISBN 80-7023-250-1

MACHKOVÁ, Hana, Eva ČERNOHLÁVKOVÁ a Alexej SATO. *Mezinárodní obchodní operace*, Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-1590-2

MACHKOVÁ, Hana. *Mezinárodní obchod a marketing*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0364-5

PAVLOUŠEK, Pavel. *Vinohradnictví – odrůdy révy vinné*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 1999. ISBN 80-7157-415-5

PEPRNÝ, Aleš a Ladislav STEJSKAL. *Mezinárodní obchod*. 1. vydání. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2016. ISBN 978-80-7375-541-6

PRIEWE, J. *Nová škola vína*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 2003. 256 s. ISBN 80-242-1047-9

RICKETTS, C. -- RICKETTS, K. *Agribusiness : fundamentals and applications*. 2. vyd. Clifton Park, N.Y.: Delmar Cengage Learning, 2009. 568 s. ISBN 978-1-4180-3231-9

SVATOŠ, Miroslav a kol.. *Zahraniční obchod teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0

TAMÁŠ, Vojtěch a Věra BEČVÁŘOVÁ. *Trh jatečných prasat a vepřového masa v současném agrobiznisu*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. ISBN 978-80-7375-689-5

TAUFEROVÁ, Alexandra a kol.. *Rostlinná produkce*. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2014. ISBN 978-80-7305-717-6

WALTON, Stuart. *Víno: ilustrovaná encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 2002. ISBN 80-7237-612-8

ANONYM. studentske.cz. [online]. 9.2.2016 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/dovozn-kvty-vod.html>

ANONYM. České stavby. *České stavby.cz*. [online]. 25.3.2016 [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.ceskestavby.cz/rostliny/vinna-reva/>

ANONYM. Výroba vína, jak se vyrábí víno. *Global Wines*. [online]. 14.4.2016 [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.global-wines.cz/vyroba-vina>

ANONYM. BusinessInfo.cz. *BusinessInfo*. [online]. 20.12.2002 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z : <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vseobecna-dohoda-o-clech-a-obchodu-gatt-7160.html#!&chapter=1>

ANONYM. Vinařské oblasti ČR. *evinice.cz*. [online]. 24.4.2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.evinice.cz/o-vine/vinarske-oblasti-cr>

ANONYM. Clo. *Wikipedia*. [online]. 30.4.2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Clo>

ANONYM. Vinařské oblasti České Republiky. *stloukal.net*. [online]. 24.4.2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.stloukal.net/oVine/oVine.htm>

ANONYM. Vinařská oblast Čechy. *Vína z Moravy vína z Čech*. [online]. 24.4.2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.wineofczechrepublic.cz/nase-vina/vinarske-regiony/vinarska-oblast-cechy.html>

ANONYM. Vinařská oblast Morava. *Vína z Moravy vína z Čech*. [online]. 24.4.2016 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.wineofczechrepublic.cz/nase-vina/vinarske-regiony/vinarska-oblast-morava.html>

KOPEČEK, Jiří. Vliv lahvování na kvalitu vína. *Cuvée 2008*. [online]. 20.02.2001 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.wine.cz/obzor/1993/1993-3lahev.htm>

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2015. ISBN 978-80-7434-253-0

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2014. ISBN 978-80-7434-176-2

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2013. ISBN 978-80-7434-140-3

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2012. ISBN 978-80-7434-046-8

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2011. ISBN 978-80-7084-982-8

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2010. ISBN 978-80-7084-895-1

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2009. ISBN 978-80-7084-793-0

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2008. ISBN 978-80-7084-689-6

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2007. ISBN 978-80-7084-575-2

Ministerstvo zemědělství České republiky. *Situační a výhledová zpráva – réva vinná a víno*. Praha: dostupné také z: www.mze.cz/vino, 2006. ISBN 8074-508-2

Odbor 06200. Služby ve WTO. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [online]. 13.5.2010 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z:<http://www.mpo.cz/dokument7878.html>

Odbor 06200. Východiska dohody TRIPS. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [online]. 12.5.2010 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z:<http://www.mpo.cz/dokument6336.html>

Odbor 06200. Zemědělství ve WTO. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [online]. 13.5.2010 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z:<http://www.mpo.cz/dokument43614.html>

7 Seznam obrázků

Obrázek 1 Základní struktura agrobiznisu.....	17
Obrázek 2 Současný agobiznis, jeho struktura a rozhodující vazby.....	18
Obrázek 3 Nabídkově orientovaný model.....	20
Obrázek 4 Poptávkově orientovaný model.....	21
Obrázek 5 Pozice zemědělského podniku	22
Obrázek 6 Vztah mezi konzumenty vína, vinařským podnikem a pěstitelem hroznů..	31
Obrázek 7 Vinařská oblast Morava	32
Obrázek 8 Vinařská oblast Čechy	33
Obrázek 9 České vinařské oblasti	36

8 Seznam tabulek

Tabulka 1 Státy s největší plochou vinic	33
Tabulka 2 Podíl ploch vinic moštové bílé české a moravské vinařské oblasti	39
Tabulka 3 Podíl ploch vinic moštové modré české a moravské vinařské oblasti.....	39
Tabulka 4 Sklizeň hroznů révy vinné v ČR.....	40
Tabulka 5 Produkce vína v ČR ve vinařských letech 2009 - 2015.....	43
Tabulka 6 Celkový objem dovozu vína do ČR v letech 2006 - 2014	44
Tabulka 7 Celkový objem vývozu vína z ČR v letech 2006 - 2014	49
Tabulka 8 Vývoj obchodní bilance s vínem v ČR v letech 2005 - 2014	58

9 Seznam grafů

Graf 1 Rozdělení plochy vinic světa mezi státy	33
Graf 2 Vývoj produkce a spotřeby vína ve světě.....	35
Graf 3 Největší vývozci vína ve světě	35
Graf 4 Největší dovozci vína ve světě.....	36
Graf 5 Výsadba vinic v ČR v hektarech v letech 2004 - 2014	40
Graf 6 Struktura vinic ČR 2006, 2010, 2014.....	41
Graf 7 Struktura ploch vinic	42
Graf 8 Vývoj podílu produkce bílého, červeného a růžového vína	43
Graf 9 Struktura importu vína do ČR v letech 2006, 2010 a 2015	45
Graf 10 Mimoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015.....	46
Graf 11 Mimoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v měsících 01/2010 - 12/2015.....	46
Graf 12 Východoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015.....	47
Graf 13 Východoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v měsících 01/2010 - 12/2015.....	47
Graf 14 Západoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015.....	48
Graf 15 Západoevropské země s největším objemem dovozu do ČR v měsících 01/2010 - 12/2015.....	48
Graf 16 Země s největším objemem vývozu z ČR v roce 2006, 2010 a 2015	50
Graf 17 Mimoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015.....	51
Graf 18 Mimoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015.....	51
Graf 19 Východoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015.....	52
Graf 20 Východoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015.....	52
Graf 21 Balkánské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015.....	53
Graf 22 Balkánské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015.....	53

Graf 23 Západoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v letech 2006 - 2015.....	54
Graf 24 Západoevropské země s největším objemem vývozu z ČR v období 01/2010 - 12/2015.....	54
Graf 25 Česká republika - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015	55
Graf 26 Slovensko - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015	55
Graf 27 Francie - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015	56
Graf 28 Maďarsko - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015	56
Graf 29 Německo - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015	57
Graf 30 Bulharsko - vývoz, dovoz a saldo v letech 2006 - 2015	57

10 Seznam zkratek

EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
ČR	Česká republika
JAR	Jihoafrická republika
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (Všeobecná dohoda o clech a obchodu)
GATS	General Agreement on Trade in Services (Všeobecná dohoda o obchodu a službách)
TRIPS	Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Dohoda o duševním vlastnictví v oblasti obchodu)
NAFTA	North American Free Trade Agreement (Severoamerická dohoda o volném obchodu)
EFTA, ESVO	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)
SV ČR	Svaz vinařů České republiky
ČSÚ	Český statistický úřad
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
MZE	Ministerstvo zemědělství

11 Seznam příloh

Příloha 1	Odrůdy pro výrobu bílých vín v ČR.....	73
Příloha 2	Odrůdy pro výrobu červených vín v ČR.....	77
Příloha 3	Dovoz vína do ČR 2014, 2013 (včetně intrakomunitárního převozu)	79
Příloha 4	Dovoz vína do ČR 2012, 2011 (včetně intrakomunitárního převozu)	80
Příloha 5	Bilance výroby a spotřeby vína dle vinařského roku.....	81
Příloha 6	Vývoz vína z ČR 2014, 2013 (včetně intrakomunitárního převozu)	82
Příloha 7	Vývoz vína z ČR 2012, 2011 (včetně intrakomunitárního převozu)	83
Příloha 8	Země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015.....	84
Příloha 9	Dovoz vína za posledních 5 let po měsících.....	85

Příloha 1 Odrůdy pro výrobu bílých vín v ČR

V České republice jsou tři základní odrůdy, ze kterých se vyrábí bílé víno. Vinice s bílým vínem zabírají zhruba polovinu plochy z veškerých vinic v ČR. Na jižní Moravě jsou to dvě tradiční odrůdy, které se pěstují od nepaměti. Leží na moravsko-rakouských hranicích a jsou to odrůdy Ryzlink vlašský a Veltlínské zelené. Po druhé světové válce se k nim přidala ještě časněji zrající odrůda, která se pěstuje spíše severněji, a to jak na Moravě, tak v Čechách. Odrůda pocházející ze Švýcarska se jmenuje Müller-Thurgau.

Ryzlink vlašský má střední růst, je středně hustě olistěn, dřevo je odolné vůči mrazu a dobře vyžívá. Očka raší později na jaře, proto se nachází v místech s většími jarními mrazíky. Má válcovitý hrozen, který je podlouhlý, a často má ještě menší přívěšek hroznu, který vyrůstá od dlouhé stopky hroznů. Bobule jsou středně velké, mají žlutozelenou barvu a na vrcholku se nachází černá tečka. Hrozny zrají velmi pozdě. Cukernatost je vysoká od konce října až do začátku listopadu. Při běžné sklizni je víno příjemně svěží s výraznými kyselinkami, které pobízejí k pití. Na Mikulovsku jsou velmi dobré podmínky pro růst, proto se hrozny mohou sklízet velmi pozdě a vyrábí se z nich skvělé pozdní sběry i výběry, které i při tak velké zralosti hroznů nepostrádají kyseliny. Z vína ryzlinku vlašského se vyrábí i šumivá vína.

Veltlínské zelené pochází z Rakouska, u nás je nejvíce pěstováno v oblasti Znojma, Mikulova a Velkých Pavlovic. Má střední růst a střední olistění, dřevo dobře vyžívá a má střední odolnost vůči mrazu. Hrozny jsou velké, křídlaté, s malými zelenými nebo zelenožlutými bobulkami. Odrůda je pozdní a velmi citlivá na zatížení keřů úrodou. Jakostní vína pochází z výsaděb, na kterých zraje jen menší množství hroznů. Nejlepší je, aby se na jednom letorostu nechal jen jeden hrozen. To zvyšuje extraktivnost a úrodu vína. Veltlínské víno je neutrální. Na půdách Znojemska je chuť kořenitě hořkomandlová. Na spraších má jemnou lipovou vůni. Využívá se ke stolování a ředí se vodou pro vinný střík, který utlumuje žízeň.

Müller-Thurgau je rozšířený kvůli časnějšímu zrání, pravidelné a bohaté úrodě, nižšímu obsahu kyselin a příjemným aromatickým látkám ve víně. Je středního růstu a má řídké olistění. Dřevo středně vyžívá, ale má nižší odolnost vůči mrazu. Rychle se regeneruje, když je zasažen mrazíky. Zraje na konci září až začátkem října a nemá vysokou cukernatost. Měkčí varianta je oblíbená především ve městě, kde je víno

vyráběno velkými závody většinou se zbytkovým cukrem. Příjemně výrazné, muškátově broskvová vůně je charakteristickým znakem především Znojemska, Uherskohradištska a českých oblastí. Je vhodný do různých směsí společně s veltlínským zeleným a ryzlinkem vlašským, které jsou základními směsmi českých známkových vín. Odrůda byla vyšlechtěna už v roce 1882, kdy byla křížencem ryzlinku rýnského a sylvánského zeleného.

Rulandské bílé se pěstuje velice dlouho a bylo pravděpodobně dovezeno cisterciáky nebo Karlem IV. z Burgundska. Roste středně, má hustší olistění, dřevo dobře vyzrává a má odolnost vůči mrazu. Hrozen je malý, často pevný, jen u výjimečných klonů částečně rozvětvený. Odrůda má několik variant, u kterých bylo vybráno hodně druhů s různými vlastnostmi. Bobule mají jemnou slupku a velmi snadno hnijí. Sklizně jsou středně vysoké. Asimilace je intenzivní a koncem října dokáže navýšit cukernatost tak, aby se z něj mohly vyrábět pozdní sběry a výběry. Po dosažení lahvové zralosti, a pokud proběhlo správné školení, zařazují se varianty této odrůdy mezi vína nejvyšší jakosti. Na světových trzích jsou lidé ochotni za taková vína platit nejvyšší ceny.

Chardonnay je rovněž původem z Burgundska; tato odrůda se dříve rozšiřovala společně s rulandským bílým. Ampelograficky se rozeznává tak, že se udělá řapíkový výřez listu, který má lyrovitý tvar. Je na něm vidět vnitřní strana nervů, která ohraničuje lyru, jež je lysá a bez listové čepele. Sklizeň je nižší než u rulandského bílého, ale jakost je daleko vyšší. Víno je kořenitější, plné, s výbornou kyselinou a je především vhodné pro další zrání v lahvi. Je ideální pro výrobu nejjakostnějších sektů. Nejlepší podmínky, kde se tomuto vínu daří, jsou v teplejších českých vinařských oblastech.

Rulandské šedé je odrůda pocházející z Burgund. Vznikla pomocí pupenové mutace z odrůdy burgundské modré. Má střední růst, řidší olistění a dřevo, které dobře vyzrává. Odolnost proti mrazu a dokonce i proti suchu je dobrá. Hrozen je pevný a malý, bobule jsou malé s modrošedou slupkou. Po sklizni se musí hrozny rychle zpracovat, aby víno nemělo narůžovělou barvu. Vína jsou plná, neutrální, zlaté barvy a velmi často se zbytkovým cukrem, protože tyto hrozny mají vysokou cukernatost. Zraje dříve než rulandské bílé a má méně kyselin. Víno se prodává jako víno odrůdové, nebo do směsí pro výrobu známkových vín, a to nejen bílých, ale i červených.

Ryzlink rýnský pochází z Německa a je typický pro severní vinařské oblasti. Vyrábí se z něj vysoce jakostní vína i v nejlépe položených vinařských oblastech, a to hlavně v žernosecké, znojemské, bzenecké, mutěnické i uherskohradištské. Má středně bujný růst, středně husté olistění a dřevo skvěle vyžívá. Je to nejodolnější odrůda proti mrazu u nás. Má malý hrozen s malými zelenými až zelenožlutými bobulemi, ve kterých je hodně kořenitých látek. Díky tlusté slupce je značně odolný proti hnilobě, což je předpokladem pro ušlechtilé sladké výběry z bobulí. Pozdně zraje a zrání je urychleno hlavně na skeletových půdách se šterkem nebo kamenem. Nejlepší jakost se získává především z pozdních sběrů a výběrů hroznů. Víno exceluje svou jemností, kořenitostí, harmonií s výraznější, ale příjemnou kyselinou a chutnými aromatickými látkami. Odrůda má vysokou mezinárodní prestiž, získanou především výběry z přežralých bobulí a vysokým potenciálem dlouhodobé uchovatelnosti vína.

Tramín je středního růstu, hustě olistěný a potřebuje stále ošetřování listové plochy podlomem a vylamováním fazochů kvůli lepšímu osvětlení letorostů a tím zvýšení plodnosti. Má dobrou odolnost vůči mrazu, ale sklizně jsou kolísavé. Assimilace sytě zelených listů je stálá a cukernatost malých, široce kónických bobulí je vysoká. Konzumenti chtějí většinou vína se zbytkovým cukrem. To jsou samozřejmě nejlepší výběry hroznů. Tato vína jsou vysoce aromatická, plná a sladká. Konzumují se především ke sladkým dezertům nebo jako aperitiv před obědem, k předkrmům, jako je foie gras. Roste nejlépe na hlinitých vlhkých půdách, kde se nachází mnoho aromatických látek. Víno je podáváno jen v omezeném množství k výjimečným příležitostem.

Sauvignon je původem z Bordeaux, kde se pěstuje společně s odrůdou Sémillon. Je to odrůda velmi bujného růstu a hustého olistění, ale není příliš odolná vůči mrazu. Potřebuje skvělé polohy, ale horší půdní podmínky, aby se snížila bujnost růstu. Malý hrozen obsahuje vysoce aromatické látky, které v začátku zrání mají vůni po kopřivách, černém rybízu či angreštu a v plné zralosti voní jako broskve. Na Moravě se pěstuje od 2. poloviny 20. století, nejlepší jakost má na Znojemsku. V dnešní době je toto víno velmi oblíbené, především typy s nádechem vůní z nových dubových sudů, jež se jmenují barrique.

Pálava vznikla křížením tramínu a müller-thurgau. Její hrozny jsou podobné hroznům tramínu. Kyselin je více než v tramínu a vůní připomíná vanilku. Víno je celkově harmonické, plné a aromatické.

Muškát moravský je křížencem muškátu ottonel a prachtraube. Pokládá se za ranou odrůdu s muškátovou vůní. Produkuje nejlepší vína v chladnějších oblastech, jelikož se neztrácí kyseliny; rychle se rozšířil.

Irsay Oliver patří mezi maďarské muškátové odrůdy. Zraje brzy a hrozny se dají použít i jako stolní. Muškátové víno se používá především k navonění směsí známkových vín.

Muškát Ottonel je původem francouzská odrůda, která dává jemná muškátová vína v teplých oblastech. Nejspíše je křížencem chrupky a muškátu bílého. Tato odrůda je náročná na pěstování, a proto z moravských vinic mizí.

Neuburské se rozšířilo na Moravu z Rakouska, a to v 19. století. Je bujného růstu, má středně husté olistění, jeho dřevo středně vyzrává. Je odolné vůči suché půdě, ale má nižší odolnost vůči mrazu. Pokud má bujarý růst, je náchylné na sprchávání hroznů, proto se štěpuje většinou na slaběji rostoucí odnože. Víno je harmonické, plné, neutrální. V lahvích při zrání dostává jemně malinovou vůni. Lahvově zralá vína mají vyšší viskozitu a důrazné tóny dalších buketních látek.

Sylvánské zelené je slabšího růstu než Neuburské, je hustě olistěné a dřevo špatně vyzrává. Je málo odolné vůči mrazu. Hrozny jsou obvykle husté, mají střední až větší zelené bobule a jsou vhodné i ke konzumaci. Rostou především v těžkých půdách, kde dávají bohatou úrodu. Víno je neutrální, když vyzraje v lahvi, má harmonickou, plnou chuť.

Veltlínské červené rané je odrůda pocházející z Itálie, která brzy zraje. V dnešní době se pěstuje jen ojediněle. Dřevo zraje pomalu, má bujný růst i na písčích a šterku. Hrozen je velký, kónický, ale bobule jsou malé a velice náchylné k hnilobě. Jsou obaleny v červené slupce. Jelikož je pro tuto odrůdu typické velmi rychlé zrání, musí se co nejdříve po sklizni lahvovat, obvykle do Vánoc.

Příloha 2 Odrůdy pro výrobu červených vín v ČR

Červené víno tvoří asi jednu čtvrtinu z celkové produkce vína v České republice. K výrobě se používají révy s modrými bobulemi hroznů. Tím, že Česká republika leží ve střední části Evropy, je vhodná spíše pro pěstování bílých vín, protože při tvorbě tříslovin a červeného barviva, které představují hlavní složky červeného vína, se tvoří intenzivněji v jižní vinařské oblasti Evropy. U červených vín se klade velký důraz na nízký obsah kyselin, především kyseliny jablečné.

Portugalské modré se využívá jak v kategorii stolních vín, tak v kategoriích jakostních. Rozšířilo se k nám z Rakouska a bylo nejvíce pěstovanou odrůdou. Je málo odolné vůči mrazu, ale zato je suchovzdorné a má bujný růst. Je náchylné k houbovým chorobám, a proto jeho hrozny snadno hnijí. Je využíváno vinaři nad míru, protože má pravidelnou a výbornou úrodnost. Ovšem z velkých sklizní jsou vína řídká, slabě zabarvená a mají nízkou extraktivnost. Přesto se z nich dají vyrobit dobrá stolní vína k bohaté škále pokrmů, především když je obsah alkoholu kolem 10 až 11 objemových procent nebo nižší.

Svatovavřínecké se do České republiky rozšířilo z Francie. Pokud jsou vlhká léta, projevuje se u hroznů jeho náchylnost k hnití. Používá se hlavně do kupáží k výrobě známkových vín, kde jsou vítány kyseliny, a sice při spojování se zahraničními víny z jižních oblastí.

Frankovka je u nás jednou z nejcennějších modrých odrůd. Její odolnost vůči mrazu, bujný růst a dobrá plodnost nově vyšlechtěných klonů jsou výraznými předpoklady pro větší rozšíření. Pokud je frankovka vysazena v teplé oblasti v nejlepších viničných plochách, má výbornou jakost. Hrozny zrají pozdě. Víno se hodí pro zrání v lahvi, ale může se využít i pro výrobu vín v barrique. U nás se pěstuje ve velkopavlovické oblasti.

Rulandské modré tradičně pěstuje jak na Moravě, tak v Čechách. Pochází z dvou francouzských oblastí, a to z Brundská a Champagne. Keře jsou středního růstu, odolné proti mrazům, a malé hrozny zrají pozdě. Pokud je umírněná sklizeň, dosahují hrozny vysoké cukernatosti. Víno je proto plné, kořenité a velmi vhodné pro zrání v lahvích i v sudech. Má světlou granátovou barvu, a pokud se v neplném poháru nahne

k jedné stěně, vytvoří se tenká vrstva vína; v ten moment má okraj vína zlatavě cihlovou barvu. V současnosti patří k nejcennějším vínům světa.

Zweigeltrebe je kříženec frankovky a svatovavříneckého. Původem je z Rakouska, kde má označení Rotburger. Je odolné proti mrazům a dává pravidelné a bohaté sklizně. V prvním roce jsou vína hrubší, ale po dalších sklizních mají pravidelnou, pevnou a odrůdově typickou chuť. Jsou vhodná k bohaté, masité stravě.

André je také křížencem frankovky a svatovavříneckého tato odrůda vznikla u nás a je velmi ceněna pro svoji vysokou odolnost vůči mrazu. Má ovšem slabý růst, ale zato bohatou plodnost. Potřebuje proto opatrné zacházení a dobrou výživu. Víno vyžaduje delší ležení, protože je tvrdé.

Neronet je odrůda barvířka, má červené barvivo ve slupce i ve šťávě bobulí. Je křížencem odrůd svatovavříneckého a portugalského modrého a francouzských odrůd Alicante Bouschet a Cabernet Sauvignon. Zraje brzy, má bujný růst, pravidelně plodí; je to odrůda doplňková, která je využívána pro lepší zbarvení červených vín přirozeným způsobem.

Cabernet Sauvignon pochází z Bordeaux. Má střední růst, letorosty jsou vzpřímené, řídce olistěné a dřevo dobře vyzrává. Odrůda je vhodná i do skeletových půd. Hrozny jsou středně velké, s malými kulatými bobulemi modré barvy. Odrůdu je dobré vysazovat pouze do nejlepších ploch a dobře se o ni starat, protože hrozny obsahují vysoké množství taninu a antokyanu. Aroma v bobulích je po černém rybízu, někdy je cítit i travnatá vůně. Víno zraje pomalu a musí být vyškolené v sudech. Cabernet Sauvignon je rozšířený v celém světě a dává v mnohých místech vynikající vína. Při dlouhém zrání v sudech barrique a po dlouhodobém uložení v lahvích se projevují nejlepší tóny plnosti a zralosti červeného vína.

Příloha 3 Dovoz vína do ČR 2014, 2013 (včetně intrakomunitárního převozu)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů Celní statistiky (2015)

DOVOZ (včetně intrakomunitárního převozu)							
Kal. rok	Vinařský produkt	celkem		Z EU		Ze SR	
		hl	Kč	hl	Kč	hl	Kč
2014	šumivé víno	39 865	379 372	39 603	375 857	543	3 861
	perlivé víno	27 416	98 698	27 415	98 687	5 901	5 294
	víno do 2 l	568 887	2 467 705	494 685	2 056 679	57 281	148 708
	- z toho bílé víno	243 752	863 781	242 028	853 153	38 069	104 141
	víno nad 2 l	733 708	1 048 907	640 512	887 102	50 029	85 430
	- z toho bílé víno	468 004	626 391	467 761	625 767	25 793	43 708
	vinný mošt	12 865	26 795	12 862	26 654	1	0
	celkem	1 382 741	4 021 477	1 215 077	3 444 979	113 755	243 293
	vermuty	42 904	188 659	42 858	188 268	19	82
2013	šumivé víno	50 334	386 292	49 945	381 534	638	2 643
	perlivé víno	21 377	92 450	21 367	92 399	9	3 916
	víno do 2 l	664 294	2 707 609	595 244	2 344 155	77 860	193 565
	- z toho bílé víno	297 638	984 226	296 046	975 648	42 221	101 040
	víno nad 2 l	625 596	1 004 220	430 382	701 799	94 082	157 483
	- z toho bílé víno	278 942	441 394	278 179	440 363	55 421	93 469
	vinný mošt	7 867	1 846	7 865	16 654	0	0
	celkem	1 369 468	4 192 414	1 104 803	3 536 541	172 589	357 607
	vermuty	48 263	217 253	48 149	216 561	55	210

Příloha 4 Dovoz vína do ČR 2012, 2011 (včetně intrakomunitárního převozu)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů Celní statistiky (2015)

DOVOZ (včetně intrakomunitárního převozu)							
Kal. rok	Vinařský produkt	celkem		Z EU		Ze SR	
		hl	Kč	hl	Kč	hl	Kč
2012	šumivé víno	3 713	152 606	3 713	152 6,6	20	122
	perlivé víno	20	249	20	249	0	0
	víno do 2 l	769 054	2 375 933	668 908	2 113 505	67 436	150 882
	- z toho bílé víno	502 089	1 379 068	497 864	1 358 280	39 608	83 952
	víno nad 2 l	218 323	325 479	218 285	325 319	31 975	44 815
	- z toho bílé víno	97 208	141 300	97 190	141 200	10 656	14 469
	vinný mošt	1 913	5 452	1 905	5 226	0,16	0,4
	celkem	993 023	2 859 719	290 814	2 596 905	99 431	195 819,4
	vermuty	49 167	330 198	49 155	187 472	0	0
2011	šumivé víno	44 467	300 558	43 706	295 443	620	2 260
	perlivé víno	31 220	92 850	31 214	92 457	6	46
	víno do 2 l	816 461	2 242 195	688 072	1 754 596	53 775	111 750
	- z toho bílé víno	399 436	915 404	358 961	797 799	31 578	56 132
	víno nad 2 l	688 043	750 022	688 001	749 799	121 554	167 835
	- z toho bílé víno	406 248	438 671	406 244	438 622	74 008	103 768
	vinný mošt	8 760	15 655	8 760	15 655	0,2	1,1
	celkem	1 588 951	3 401 280	1 459 753	2 907 950	175 955	281 892
	vermuty	48 827	177 008	48 825	176 969	4	27

Příloha 5 Bilance výroby a spotřeby vína dle vinařského roku*Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ, SV ČR, ÚKZÚZ (2015)*

Ukazatel	MJ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	Meziroční index
Plocha plodných vinic	tis. ha	16,0	16,0	15,7	15,7	15,8	100,6
Hektarový výnos	t/ha	2,87	5,70	3,83	4,77	4,03	84,5
Počáteční zásoba k 1.8	tis. hl	893	802	850	920	850	92,4
Domácí výroba	tis. hl	390	650	470	635	500	78,7
Dovoz suroviny a vína	tis. hl	2 066	1 717	1 597	1 641	1 600	97,5
Celková nabídka	tis. hl	3 349	3 169	2 917	3 196	2 950	92,3
Spotřeba	tis. hl	2 260	2 037	1 669	2 094	2 000	95,5
Vývoz vína	tis. hl	287	282	328	252	200	79,4
Konečná zásoba k 31. 7.	tis. hl	802	850	920	850	750	88,2
Soběstačnost	%	17,3	31,9	28,2	30,3	25,0	-5,3
Rentabilita bez dotace	%	-64	13	-10	0	5	-5

Příloha 6 Vývoz vína z ČR 2014, 2013 (včetně intrakomunitárního převozu)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů Celní statistiky (2015)

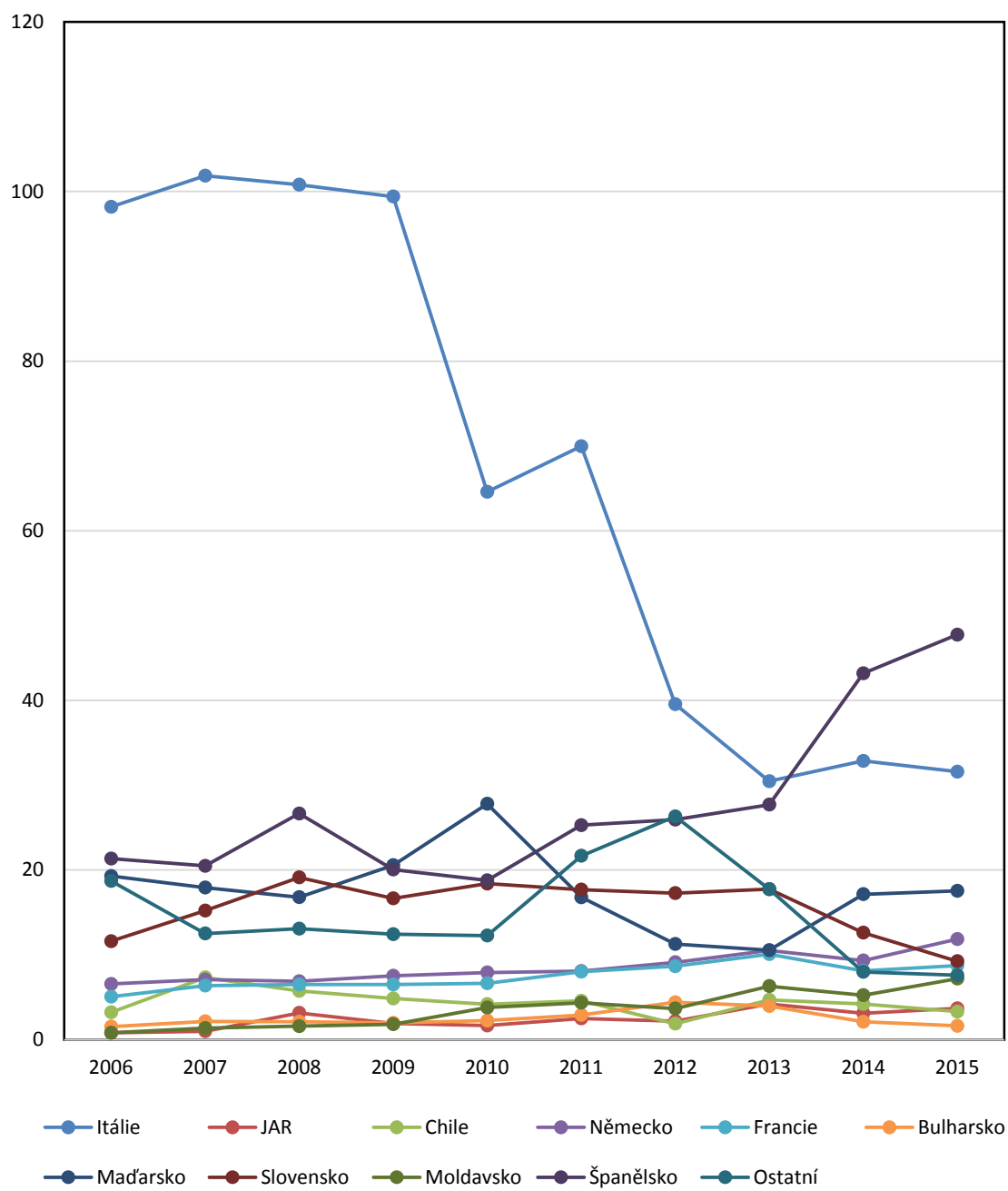
DOVOZ (včetně intrakomunitárního převozu)							
Kal. rok	Vinařský produkt	celkem		Z EU		Ze SR	
		hl	Kč	hl	Kč	hl	Kč
2014	šumivé víno	3 215	49 836	2 795	44 859	336	11 138
	perlivé víno	623	6 249	623	6 249	255	1 892
	víno do 2 l	84 700	500 624	82 150	454 723	69 570	353 519
	- z toho bílé víno	34 418	189 710	34 010	185 087	30 440	156 687
	víno nad 2 l	78 995	138 978	78 491	137 995	69 254	109 418
	- z toho bílé víno	51 388	79 758	51 388	79 751	47 388	70 972
	vinný mošt	1 251	2 266	1 251	2 266	1 169	2 074
	celkem	168 784	697 953	165 310	646 092	140 584	478 041
	vermuty	15 080	77 648	8 850	44 984	1 715	11 456
2013	šumivé víno	2 565	38 623	2 376	30 967	489	6 449
	perlivé víno	669	4 333	644	3 905	107	739
	víno do 2 l	113 574	461 243	112 454	431 887	95 346	317 538
	- z toho bílé víno	49 088	184 785	48 708	178 724	43 444	141 512
	víno nad 2 l	174 062	331 372	174 060	331 307	171 359	320 496
	- z toho bílé víno	94 051	177 851	94 051	177 851	94 000	177 712
	vinný mošt	1 031	1 498	1 031	1 498	1 020	1 407
	celkem	291 901	837 069	290 565	799 564	268 321	646 629
	vermuty	16 951	83 481	10 164	47 863	1 420	6 804

Příloha 7 Vývoz vína z ČR 2012, 2011 (včetně intrakomunitárního převozu)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů Celní statistiky (2015)

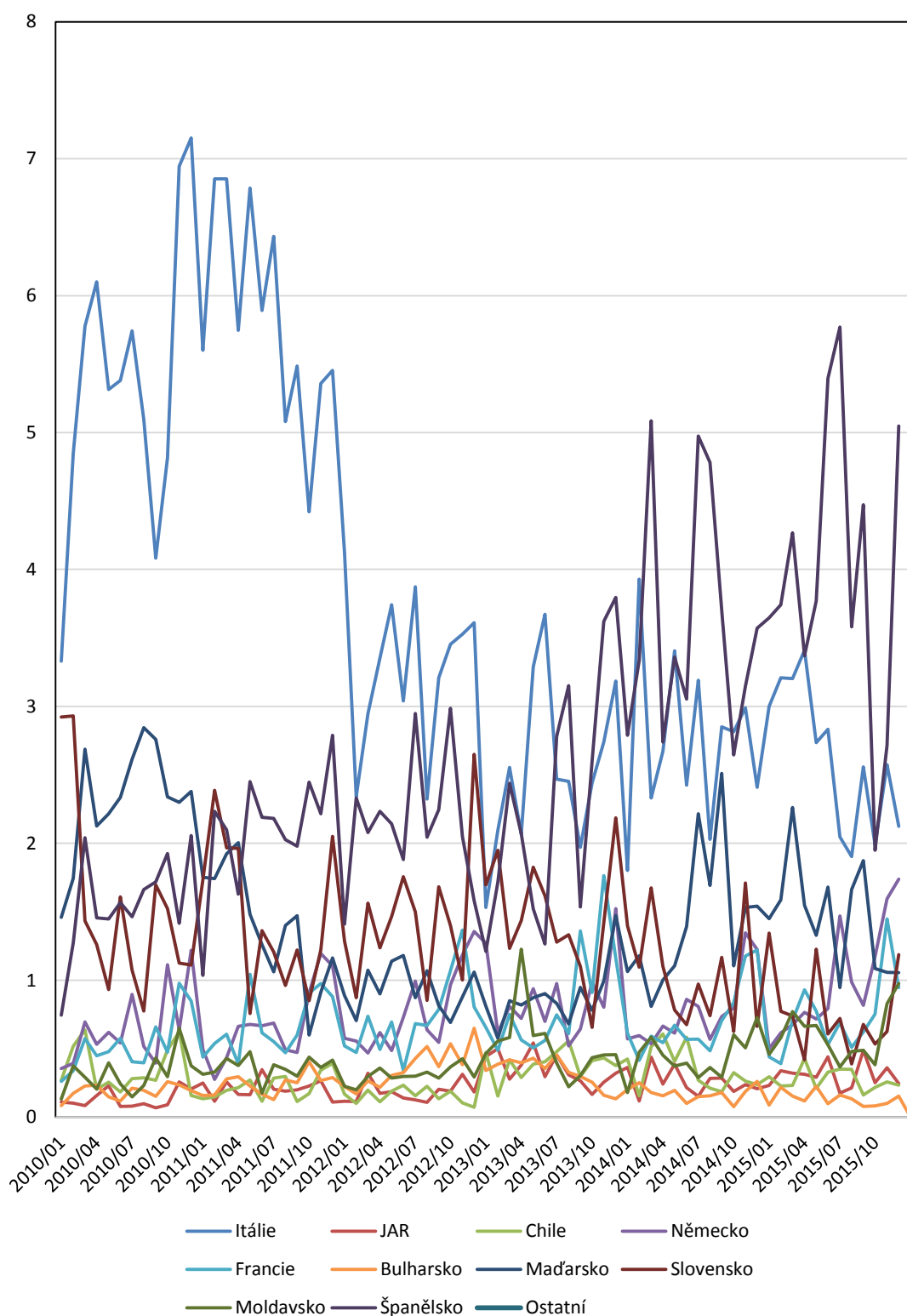
DOVOZ (včetně intrakomunitárního převozu)							
Kal. rok	Vinařský produkt	celkem		Z EU		Ze SR	
		hl	Kč	hl	Kč	hl	Kč
2012	šumivé víno	228	13 534	212	13 269	110	7 335
	perlivé víno	0,5	8	0,5	8	0	0
	víno do 2 l	105 211	392 486	85 088	333 665	72 184	264 330
	- z toho bílé víno	66 913	246 320	65 898	235 831	58 144	193 648
	víno nad 2 l	9 681	13 954	9 328	13 005	9 107	12 454
	- z toho bílé víno	287	846	111	372	26+	183
	vinný mošt	6	49	6	49	2,6	22,5
	celkem	115 127	420 031	94 634,5	359 996	81 403,6	284 141,5
	vermuty	3 535	14 594	2 893	10 036	678,9	4 067
2011	šumivé víno	2 096	26 002	1 964	24 954	378	7 819
	perlivé víno	253	2 482	252	1 778	54	414
	víno do 2 l	93 331	330 607	91 506	317 862	78 267	246 292
	- z toho bílé víno	44 417	156 460	43 532	149 992	38 128	119 947
	víno nad 2 l	156 050	198 166	155 803	197 082	155 553	196 507
	- z toho bílé víno	88 581	112 961	88 581	112 957	88 581	112 957
	vinný mošt	262	339	262	339	260	321
	celkem	251 992	557 596	249 787	542 015	234 512	451 353
	vermuty	665	2 464	665	2 464	397	2 004

Příloha 8 Země s největším objemem dovozu do ČR v letech 2006 - 2015 (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)

Příloha 9 Dovoz vína za posledních 5 let po měsících (mil. l)

Zdroj: Vlastní, zpracování dle údajů ČSÚ (2016)